



## NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.11.1.2024

**Pani**

**Dorota Angerman**

**Prezes Podkarpackiego Ośrodka**

**Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego**

**ul. Fredry 4 lok. 57**

**35-959 Rzeszów**

# WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.18.2025 z dnia 6 maja 2025 r. Zespołu  
Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli

*P/24/031 - Funkcjonowanie Funduszu Sprawiedliwości*

## I. Dane identyfikacyjne

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Jednostka kontrolowana              | Podkarpacki Ośrodek Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego <sup>1</sup> , ul. Fredry 4 lok. 57-58, 35-959 Rzeszów.                                                                                                                                                      |
| Kierownik jednostki kontrolowanej   | Prezesem PORSO od dnia 3 marca 2005 r. jest Pani Dorota Angerman.                                                                                                                                                                                                     |
| Zakres przedmiotowy kontroli        | <ol style="list-style-type: none"><li>1. Uzyskiwanie dofinansowania ze środków Funduszu Sprawiedliwości.</li><li>2. Wykonywanie umów/porozumień na realizację zadań Funduszu Sprawiedliwości.</li></ol> <p>Umowa nr DFS-VI.7211.108.2021</p>                          |
| Okres objęty kontrolą               | Od 1 stycznia 2021 r. do dnia zakończenia kontroli <sup>2</sup> .                                                                                                                                                                                                     |
| Podstawa prawna podjęcia kontroli   | Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. <i>o Najwyższej Izbie Kontroli</i> <sup>3</sup> .                                                                                                                                                                      |
| Jednostka przeprowadzająca kontrolę | Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.                                                                                                                                                                                                                       |
| Kontrolerzy                         | <ol style="list-style-type: none"><li>1. Robert Szwagiel, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/64/2024 z dnia 29 maja 2024 r.</li><li>2. Andrzej Trojanowski, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/63/2024 z dnia 29 maja 2024 r.</li></ol> |

(akta kontroli tom I str. 3-4)

<sup>1</sup> Zwany dalej „PORSO”, „Ośrodkiem” lub „Stowarzyszeniem”.

<sup>2</sup> Z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, o ile mają one związek z kontrolowaną działalnością, w szczególności realizowaną umową dotacji.

<sup>3</sup> Dz. U. z 2022 r. poz. 623, zwana dalej „ustawą o NIK”.

## II. Ocena ogólna<sup>4</sup> kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA  
WRAZ Z  
UZASADNIENIEM

Przeprowadzona kontrola wykazała, że zadanie polegające na utworzeniu sieci pomocy w okręgu Rzeszów, finansowane ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości, przewidziane na lata 2022-2025, wykonywane było co do zasady zgodnie z umową DSF-VI.7211.108.2021 zawartą z Dysponentem Funduszu. Niezgodnie jednak z tą umową Stowarzyszenie nie dokonało zwrotu dotacji niewykorzystanej za lata 2022 i 2023 w części, w jakiej otrzymane środki nie zostały wydatkowane na koszty administracyjne związane z realizacją przedmiotu umowy w łącznej kwocie 82 840,23 zł.

Z uwagi na odmienny zakres kompetencji kontrolnych NIK w odniesieniu do podmiotów nienależących do sektora finansów publicznych, nie dokonano oceny celowości oraz rzetelności realizacji przez stowarzyszenie zadań finansowanych ze środków dotacji.

Ośrodek był należycie przygotowany zarówno kadrowo jak i organizacyjnie do wykonywania każdego z zadań przewidzianych w Umowie z dnia 17 stycznia 2022 r.<sup>5</sup>, finansowanych z Funduszu Sprawiedliwości<sup>6</sup>. W ocenie NIK osoby świadczące pomoc legitymowały się stosownym wykształceniem oraz doświadczeniem nabytym przy realizacji wcześniejszych projektów związanych z niesieniem pomocy osobom pokrzywdzonym przez Stowarzyszenie od 2012 r. Zgodnie z Umową realizowano wszystkie zadania, na które wystąpiło zapotrzebowanie ze strony wnioskodawców, a niepełne lub zerowe wykonanie niektórych ze świadczeń spowodowane było brakiem zainteresowania ze strony pokrzywdzonych przestępstwem. Wieloletnie doświadczenie w niesieniu pomocy pozwoliło na adekwatne oszacowanie poszczególnych jej form, w tym na minimalnym poziomie tych o nikłym zainteresowaniu ze strony pokrzywdzonych.

Wsparcie ze środków Funduszu udzielane było w zdecydowanej większości przypadków osobom uprawnionym do otrzymania pomocy oraz w związku z pokrzywdzeniem przestępstwem. Analiza próby 82 wniosków o udzielenie pomocy wykazała należytą staranność osób pierwszego kontaktu w wypełnianiu wszystkich, wymaganych wzorem wniosku, informacji o pokrzywdzonych starających się o otrzymanie pomocy. Wnioski były kompletne, w tym zawierały szczegółowy opis i skutki przestępstwa, uzasadnienie przyznania pomocy i jej zakresu, stosowne pouczenia i oświadczenia. W kartach pomocy beneficjenci każdorazowo własnoręcznymi podpisami potwierdzali rodzaj, wymiar czasowy i rzeczowy, kwoty i daty otrzymanego wsparcia.

Ośrodek nieprawidłowo rozpatrzył trzy z 82 zbadanych wniosków, które zostały złożone przez obywateli Ukrainy i nie zawierały opisu czy dowodu bezpośredniego wpływu przestępczych działań wojennych na sytuację wnioskodawców. W związku z napływem dużej liczby osób z Ukrainy po wybuchu pełnoskalowej wojny, PORSO udzielało pomocy takim osobom, mimo iż z treści złożonych wniosków nie wynikało,

<sup>4</sup> Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym sformulowano ocenę w formie opisowej.

<sup>5</sup> Zwana dalej Umową, z dnia 17 stycznia 2022 r., nr DSF-VI.7211.108.2021 *Na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości w zakresie udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, udzielania pomocy świadkom i osobom im najbliższym dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i niedziałających w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji na lata 2022-2025.*

<sup>6</sup> Zwanego dalej Funduszem lub FS.

aby działania wojenne bezpośrednio skutkowały pokrzywdzeniem wnioskodawców. Udzielając tej pomocy, PORSO kierowało się względami humanitarnymi oraz wytycznymi Dysponenta Funduszu. Zdaniem NIK, udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy, jako osobom pokrzywdzonym przestępstwem winno zostać wykazane i udokumentowane, zgodnie ze wszystkimi zasadami określonymi w Umowie. Należy zauważyć skalę i dynamiczny charakter zdarzeń związanych z masowym napływem do Polski obywateli Ukrainy, w tym w szczególności konieczność udzielenia pomocy na terenie Polski dużej liczbie osób w stosunkowo krótkim czasie w pierwszych miesiącach po wybuchu wojny. Te nadzwyczajne okoliczności uzasadniały udzielanie wsparcia przez PORSO tym osobom oraz były powodem uproszczonego podejścia do prowadzenia dokumentacji. Powyższe względy nie mogą jednak, zdaniem NIK, uzasadniać rezygnacji z wykazania przez wnioskodawców bezpośredniego pokrzywdzenia przestępstwem i prowadzić do wydatkowania środków niezgodnie z Umową.

W ocenie NIK na uznanie zasługuje fakt, iż pomoc materialna przyznawana była kolegalnie, przez komisję, działającą w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 września 2017 r. w sprawie *Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości*<sup>7</sup> i regulamin przyznawania pomocy materialnej. Stosownie do postanowień Umowy prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową dla środków dotacji, a wydatki, w formie przelewów, ponoszone były wyłącznie za pośrednictwem rachunku bankowego przeznaczonego do obsługi Umowy dotacji. Ewidencjonowano je w szczególności pozwalającej na rozliczenie poszczególnych form wsparcia, co następnie umożliwiło należyte wypełnienie obowiązków sprawozdawczych, tj. sporządzenie zgodnych ze stanem faktycznym sprawozdań półrocznych i informacji kwartalnych. Także zgodnie z wymogami Umowy określonymi § 4 – przekazane na koszty administracyjne środki finansowe nie przekroczyły wartości wydatków kwalifikowalnych wskazanej w ust. 1. cyt. przepisu. Środki te – stosownie do zapisów ust. 2. ww. § Umowy przeznaczono wyłącznie na sfinansowanie kosztów w nim wymienionych.

Analiza 120 dowodów księgowych potwierdziła ich zgodność z przepisami art. 21 i 22 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości<sup>8</sup> oraz opisywanie ich stosownie do postanowień Umowy, w szczególności poprzez zastosowanie trwałego i zgodnego z załącznikiem nr 6 do Umowy opisu każdego z dowodów.

Niezgodnie z terminem określonym w § 10 ust. 2 Umowy – w jednym przypadku (na 11) informacja za 1. kwartał 2024 r. – przekazana została 10 dni po terminie, za co Stowarzyszenie zostało obciążone karą w kwocie 501,40 zł. Pozostałe obowiązki sprawozdawcze wobec dysponenta Funduszu, dotyczące terminowego przekazania comiesięcznych wyciągów bankowych i wykazów osób, którym w miesiącu poprzednim udzielono pomocy oraz półrocznych sprawozdań w wersji papierowej i elektronicznej – za wyjątkiem nieprzekazania w terminie hasła do wersji elektronicznej wykazu osób – zostały zrealizowane bez uchybień.

W ocenie NIK wydatki poniesione za zrealizowane zadania zaplanowane w kosztorysie, poza wskazanymi powyżej wyjątkami, mieściły się w ramach Umowy, były wydatkami kwalifikowalnymi niezbędnymi do ich wykonania i zostały poniesione w okresie obowiązywania Umowy. Wydatkowano je na rzecz osób pokrzywdzonych, uwzględniając dążenie do zminimalizowania skutków popełnionych wobec tych osób przestępstw i umożliwienie im dokonania życiowych zmian. Tym samym zadania

<sup>7</sup> Dz.U. 2019, poz. 683, zwane dalej rozporządzeniem.

<sup>8</sup> Dz.U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.

podjęte na podstawie zawartej Umowy i rozliczone przez Stowarzyszenie wspierały cele Funduszu Sprawiedliwości. Stosownie do obowiązku określonego w przepisie § 11 ust. 1 Umowy Stowarzyszenie dokonało terminowego oraz w odpowiedniej wysokości zwrotu niewykorzystanej części dotacji do Dysponenta Funduszu w zakresie kosztów merytorycznych.

Dokonane za lata 2022 i 2023 zwroty środków, wbrew postanowieniom Umowy, nie obejmowały jednak części dotacji, niewydatkowanej na koszty administracyjne. Istotny wpływ na niezwrócenie tych środków miały określone przez Dysponenta Funduszu nieprecyzyjne postanowienia § 4 Umowy, sugerujące możliwość rozliczenia kosztów administracyjnych w zryczałtowanej formie, bez konieczności ich poniesienia i udokumentowania i wysokości do 25% wydatków kwalifikowalnych. W ocenie NIK postanowienia te nie stanowią podstawy do wydatkowania środków z dotacji w innym okresie niż wynikający z Umowy, jak też na przeznaczenia ich na inny cel.

### III. Opis ustalonego stanu faktycznego

#### OBSZAR

Wykonywanie umowy zawartej z beneficjentem na realizację zadań Funduszu Sprawiedliwości.

#### Opis stanu faktycznego

1. Stowarzyszenie zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 3 marca 2005 r. na podstawie statutu z dnia 24 stycznia 2005 r.

(akta kontroli tom I str. 5-9)

2. W okresie objętym kontrolą podstawą działalności Stowarzyszenia był statut przyjęty w dniu 3 czerwca 2019 r.<sup>9</sup> Zapisane w nim główne cele zakładały realizację zadań będących przedmiotem umowy dotacji, w tym poprzez: poradnictwo obywatelskie dla osób o niskiej świadomości prawnej, niskich dochodach i niskiej pozycji społecznej, a także nieradzących sobie w trudnych sytuacjach; podnoszenie świadomości społecznej ogółu obywateli, w tym w szczególności klientów PORSO poprzez dbałość o zwiększenie wiedzy na temat przysługujących im praw i uprawnień oraz możliwości ich dochodzenia; upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód i obowiązków obywatelskich, podejmowanie i wspomaganie działań na rzecz równego dostępu do prawa; zapobieganie wykluczeniom społecznym, a także pomoc materialną.

Według statutu, Stowarzyszenie realizuje swoje cele m. in. poprzez: prowadzenie Biura Porad Prawnych i Obywatelskich oraz terenowych punktów tego biura udzielających bezpłatnych i rzetelnych porad osobom i rodzinom, które nie są w stanie samodzielnie rozwiązać swoich spraw i problemów; wykonywanie programów skierowanych do kobiet, szczególnie narażonych na domową przemoc, dyskryminację i mobbing na rynku pracy, stalking oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym; pomoc materialną dla osób pokrzywdzonych przestępstwem. W statucie PORSO przyjętym w dniu 28 czerwca 2022 r. dodano zapisy m.in. o podejmowaniu działań na rzecz edukacji prawnej dla wszystkich grup obywateli; o realizacji programów skierowanych do kobiet i mężczyzn pokrzywdzonych w tym pokrzywdzonych przestępstwem, osób im najbliższych i świadków tych przestępstw, w szczególności poprzez organizowanie dla nich różnego rodzaju pomocy np.

<sup>9</sup> Uchwała Walnego Zebrania Nr 4/2019 zmieniona uchwałą Nr 3/2022 z dnia 28 czerwca 2022 r.

materiałnej, prawnej, psychologicznej, medycznej, rehabilitacyjnej, terapeutycznej, edukacyjnej, rekreacyjnej, pomocy w dostosowaniu budynków i pomieszczeń do ich potrzeb, finansowanie prac budowlanych, itp.

(akta kontroli tom I str. 10-28)

3. Przed otrzymaniem dotacji Stowarzyszenie realizowało zadania o zbliżonym zakresie tematycznym do zadań zleconych do realizacji w ramach Umowy przez dysponenta Funduszu. Od 2005 r. prowadziło bezpłatne poradnictwo prawne i obywatelskie dla mieszkańców województwa podkarpackiego dla osób o niskiej świadomości prawnej i obywatelskiej, niskich dochodach i niskiej pozycji społecznej, które nie były w stanie opłacić porady w komercyjnej kancelarii. PORSO od początku działalności zrealizował 24 projekty dotyczące bezpłatnego poradnictwa prawnego, w tym sfinansowanych ze środków Ministerstwa Sprawiedliwości, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności czy Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. W związku z udzielaniem pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem, od 2012 r. PORSO wnioskował o dotację z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej na pomoc takim osobom. Od sierpnia ww. roku, w sposób ciągły, prowadził działania na rzecz osób pokrzywdzonych przestępstwem i członków ich rodzin oraz świadków.

(akta kontroli tom I str. 29-113; 128-131; 197-199)

4. Na dzień rozpoczęcia realizacji przedmiotu Umowy PORSO dysponował potencjałem zarówno kadrowym jak i merytorycznym oraz organizacyjnym wymaganym do realizacji zadania będącego przedmiotem Umowy dotacji. Od 2005 r. wynajmował lokal o powierzchni 27 m<sup>2</sup> w centrum Rzeszowa, lokale w Strzyżowie i Ropczycach były udostępnione nieodpłatnie przez tamtejsze Starostwa Powiatowe, lokal w Łańcucie – przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Lokale w Dębicy i Leżajsku były wynajmowane odpłatnie – odpowiednio od Ośrodka Kuratorskiego i Muzeum Ziemi Leżajskiej. Koordynator, dziesięcioro specjalistów, tj. radców prawnych i adwokatów, mediator, czworo psychologów, lekarz psychiatra oraz cztery osoby pierwszego kontaktu mieli, określone w wymogach konkursu, co najmniej roczne doświadczenie w pracy z osobami pokrzywdzonymi przestępstwem.

(akta kontroli tom I str. 114-127; 165-170; 193-209; tom V str. 3-44; 169)

5. Informację o możliwości ubiegania się o sfinansowanie zadania ze środków Funduszu Stowarzyszenie pozyskało w wyniku przeglądania stron systemu AFS<sup>10</sup>, w którym w dniu 10 listopada 2021 r. ukazało się *Ogłoszenie o CXVI otwartym konkursie ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości w zakresie udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, udzielania pomocy świadkom i osobom im najbliższym (Program Pomocy Osobom Pokrzywdzonym na lata 2019-2025 z dnia 25 października 2018 r.) dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji na lata 2022-2025*<sup>11</sup>.

<sup>10</sup> Elektroniczny system składania ofert: Aplikacja Funduszu Sprawiedliwości.

<sup>11</sup> Zwany dalej Ogłoszeniem.

Oferta w systemie AFS winna zostać złożona do godz. 15<sup>00</sup> w dniu 24 listopada 2021 r., a w wersji papierowej w Ministerstwie Sprawiedliwości do dnia 1 grudnia 2021 r. Zarówno wersja papierowa jak elektroniczna oferty zostały terminowo przekazane do MS, w tym oferta w wersji elektronicznej została złożona w dniu 24 listopada 2021 r. do godziny 15<sup>00</sup>.

W piśmie z dnia 10 grudnia 2021 r. z-ca dyrektora Departamentu Funduszu Sprawiedliwości (dalej: DFS) poinformowała PORSO, iż złożona oferta spełniła wszystkie kryteria formalne oraz została przekazana do oceny merytorycznej. Kolejnym pismem z dnia 29 grudnia 2021 r. poinformowała o zakończeniu oceny merytorycznej oferty i przyznaniu Stowarzyszeniu przez Dysponenta Funduszu Sprawiedliwości, na podstawie § 22 ust. 2 rozporządzenia dotacji celowej na lata 2022-2025 w kwocie 5 013 825,13 zł.

(akta kontroli tom I str. 128; 132-164)

6. Przedmiotem Umowy jest udzielanie pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, a także świadkom i osobom im najbliższym, w formach o których mowa w § 36 i § 37 rozporządzenia, określonej w złożonej przez PORSO ofercie o sumie kontrolnej e3e6-1156-0197 z dnia 14 stycznia 2022 r. Do dnia 30 czerwca 2024 r. sporządzono łącznie trzy aneksy do Umowy i osiem modyfikacji do części merytorycznej oferty. Ich treścią było m.in. dostosowanie i wyznaczenie wartości docelowych, odpowiednich do poziomu realizacji poszczególnych rezultatów i produktów w Ośrodku oraz w poszczególnych lppp. Przykładowo w formularzu zmian nr 1 dokonano zmniejszenia wartości świadczeń niesionej przez osoby pierwszego kontaktu i pomocy prawnej i zwiększono wartość w pozycjach dotyczących pokrywania kosztów świadczeń zdrowotnych, kosztów kształcenia w szkołach i przedszkolach publicznych, usługi dostosowania lokalu mieszkalnego, okrywania kosztów żywności i bonów żywnościowych, zakupu odzieży, zorganizowanego, wyjazdu uprawnionego małoletniego, finansowania robót budowlanych, zakupu urządzeń i wyposażenia oraz finansowania kosztów wyjazdu osoby uprawnionej wraz z małoletnim, nad którym sprawuje pieczę, a także uprawnionego małoletniego wraz z osobą, pod której pieczęą pozostaje. W formularzu zmian nr 2 z dnia 2 marca 2022 r.<sup>12</sup> część merytoryczną oferty zmodyfikowano poprzez wskazanie nowej lokalizacji lppp w Dębicy z ul. Wielopolskiej 23 na ul. Cmentarną 1. Zmiana nr 3, dotyczyła zwiększenia wartości pomocy materialnej, głównie z powodu napływu zwiększonej liczby uchodźców z Ukrainy. Kolejną zmianą wprowadzono stanowisko specjalisty ds. promocji i określono jego obowiązki. Modyfikacją nr 5 m.in. zwiększono wydatki o 5 380 zł w pozycji odnoszącej się do pokrywania kosztów świadczeń zdrowotnych w związku koniecznością poddania pokrzywdzonej usiłowaniu zabójstwa długotrwałej i kosztownej rehabilitacji. Modyfikacje ujęte w formularzach zmian nr 6-8 polegały na dostosowaniu wartości docelowych poszczególnych wskaźników do faktycznego zapotrzebowania.

(akta kontroli tom I str. 195-625; tom III str. 177-278)

a) Założono nw. 24 rezultaty projektu, gdzie wartość docelową określono wg liczby osób, którym zostanie udzielone wsparcie; wykonanie na koniec 2022 r. i 2023 r. oraz wykonanie i stopień realizacji wskaźnika ogółem do 30 czerwca 2024 r. (narastająco) przedstawiono odpowiednio w kolejnych pozycjach od 1 do 24:

<sup>12</sup> Stanowiącym również załącznik nr 1 do aneksu nr 1 do umowy

- 1) pokrzywdzonych przestępstwem, którym podmiot planuje udzielić wsparcia w wyniku którego zastosowana pomoc zminimalizuje skutki pokrzywdzenia przestępstwem – wartość docelową (dalej: wd) określono na – 900, wykonanie na koniec 2022 r. i 2023 r. i do 30 czerwca 2024 r. wyniosło odpowiednio /543/; /864/; 1.040 – 115,6%,
- 2) najbliższych, którym podmiot planuje udzielić wsparcia, wd – 39, wykonanie: /12/; /15/; /16/ - 41%,
- 3) świadków, którym podmiot planuje udzielić wsparcia w wyniku którego zastosowana pomoc zminimalizuje traumę z bycia świadkiem czynu zabronionego, wd – 24, wykonanie: /7/; /9/; /13/ - 54,2%,
- 4) która skorzystała z zadania: organizowanie i finansowanie pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów, wd – 1500, wykonanie: /452/; /744/; /892/ - 59,5%,
- 5) która skorzystała z zadania: organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej osobie uprawnionej, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, do czasu wszczęcia postępowania przygotowawczego, wd – 8, po zmianie wd – 6, wykonanie: /0/; /0/; /0/ - 0%,
- 6) która skorzystała z zadania: organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika w celu udzielenia pomocy prawnej, wd – 8, po zmianie wd – 6, wykonanie: /0/; /0/; /0/ - 0%,
- 7) która skorzystała z zadania: pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną, wd – 450, wykonanie: /109/; /177/; /230/ - 51,1%,
- 8) która skorzystała z zadania: organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu, wd – 1500, wykonanie: /564/; /885/; /1.061/ - 70,7%,
- 9) która skorzystała z zadania: pokrywanie kosztów świadczeń zdrowotnych, leków w zakresie, w którym lek nie podlegałby refundacji lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych, w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw, wd – 64, wykonanie: /15/; /30/; /32/ - 50%,
- 10) która skorzystała z zadania: pokrywanie kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych, w tym w ramach indywidualnego nauczania, odpowiednio do wieku i potrzeb edukacyjnych osób uprawnionych, wd – 70, wykonanie: /20/; /35/; /36/ - 51,4%,
- 11) która skorzystała z zadania: pokrywanie kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych prowadzonych przez gminy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o *opiece nad dziećmi w wieku do lat 3* (Dz.U. z 2024 r. poz. 338 ze zm.), wd – 20, po zmianie wd – 16, wykonanie: /2/; /5/; /5/ - 31,3%,
- 12) która skorzystała z zadania: organizowanie i finansowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz pokrywanie kosztów egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe, wd – 28, po zmianie wd – 24, wykonanie: /6/; /13/; /17/ - 70,1%,
- 13) które podniosły kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i kursach, wd – 28, po zmianach wd – 24, wykonanie: /6/; /13/; /17/ - 70,1%,
- 14) która skorzystała z zadania: pokrywanie kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielania schronienia, wd – 4, wykonanie: /4/; /5/; /5/ - 125%,



- 15) która skorzystała z zadania: finansowanie okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat za energię ciepłą, energię elektryczną, gaz, wodę, opał, odbiór nieczystości stałych i płynnych za lokal mieszkalny lub dom jednorodzinny, do którego osoba uprawniona posiada tytuł prawny, proporcjonalnie do liczby osób stale zamieszkujących w tym lokalu lub domu, wd – 100, po zmianie wd – 92, wykonanie: /30/; /61/; /77/ - 83,7%,
  - 16) która skorzystała z zadania: usługa dostosowania lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego do potrzeb osoby pokrzywdzonej przestępstwem w przypadku, gdy utrata sprawności fizycznej nastąpiła w wyniku przestępstwa, wd – 8, po zmianie wd – 6, wykonanie: /1/; /2/; /2/ - 33,3%,
  - 17) która skorzystała z zadania: finansowanie przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywanie kosztów transportu związanych z uzyskiwaniem świadczeń i regulowaniem spraw określonych w § 4 ust. 1 pkt 1-10 ogłoszenia, wd – 400, po zmianie wd – 40, wykonanie: /4/; /19/; /19/ - 47,5%,
  - 18) która skorzystała z zadania: pokrywanie kosztów żywności lub bonów żywnościowych, wd – 320, po zmianie wd – 372, wykonanie: /171/; /252/; /282/ - 75,8%,
  - 19) która skorzystała z zadania: pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej, wd – 320, po zmianie wd – 372, wykonanie: /170/; /249/; /278/ - 74,7%,
  - 20) która skorzystała z zadania: finansowanie kosztów zorganizowanego wyjazdu uprawnionego małoletniego, wd – 18, wykonanie: /7/; /15/; /16/ - 88,9%,
  - 21) która skorzystała z zadania: finansowanie kosztów wyjazdu: a) osoby uprawnionej wraz z małoletnim, nad którym sprawuje pieczę, b) uprawnionego małoletniego wraz z osobą, pod której pieczę pozostaje, podczas którego udzielana będzie pomoc, o której mowa w pkt. 4., wd – 8, wykonanie: /2/; /4/; /7/ - 87,5%,
  - 22) która skorzystała z zadania: finansowanie robót budowlanych, o których mowa w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r., poz. 725 ze zm.), w tym również przygotowania do realizacji robót budowlanych, w szczególności kosztów opracowania dokumentacji projektowej, przygotowania gruntu pod budowę, ekspertyz, świadectw, operatów, prac geologicznych, niezbędnych do realizacji celów wynikających z ustawy, wd – 8, wykonanie: /2/; /5/; /6/ - 75%,
  - 23) która skorzystała z zadania: zakup urządzeń i wyposażenia, wd – 72, po zmianie aneksem nr 2 wd – 58, wykonanie: /16/; /35/; /39/ - 67,2%,
  - 24) która skorzystała z zadania: zakup wartości niematerialnych i prawnych, wd – 12, po zmianie wd – 7, wykonanie: /1/; /4/; /5/ - 71,4%.
- (akta kontroli tom I str.195-625; tom II str.3-118; 152-291; 315-429; 448-587; tom III str. 3-144)

Zakładane produkty zadania do zrealizowania do dnia 31 grudnia 2025 r., stopień realizacji na koniec 2022 r., 2023 r. i na dzień 30 czerwca 2024 r. oraz łączne procentowe wykonanie na dzień 30 czerwca 2024 r. przedstawiały się jak poniżej:

- 1) liczba godzin wsparcia prawnego – 7 734, wykonanie odpowiednio: 1 876 / 3 742 / 4 688 / – 60,6%,
- 2) liczba godzin mediacji – 8, wykonanie odpowiednio: 3 / 5 / 9 / - 112,5%,
- 3) liczba godzin pracy tłumacza języka obcego – 12, wykonanie odpowiednio: 0 / 0 / 0 / - 0%,

- 4) liczba godzin pracy tłumacza języka migowego – 12, wykonanie odpowiednio: 0 / 0 / 0 / - 0%,
  - 5) liczba godzin wsparcia psychologicznego – 4 483, wykonanie odpowiednio: 1 180 / 2 363 / 2 949 / - 65,8%,
  - 6) liczba udzielonych świadczeń zdrowotnych – 64, wykonanie odpowiednio: 15 / 30 / 32 / - 50%,
  - 7) liczba świadczeń związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych – 70, wykonanie odpowiednio: 20 / 36 / 36 / - 51,4%,
  - 8) liczba świadczeń związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych prowadzonych przez gminy – 16, wykonanie odpowiednio: 3 / 6 / 6 / - 37,5%,
  - 9) liczba odbytych kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe – 24, wykonanie odpowiednio: 7 / 14 / 18 / - 75%,
  - 10) liczba świadczeń związanych z czasowym zakwaterowaniem – 4, wykonanie odpowiednio: 4 / 5 / 5 / - 125%,
  - 11) liczba świadczeń związanych z dopłatami do czynszu i mediów – 92, wykonanie odpowiednio: 30 / 61 / 77 / - 83,7%,
  - 12) liczba świadczeń związanych z dostosowaniem lokalu mieszkalnego do potrzeb osób pokrzywdzonych – 6, wykonanie odpowiednio: 1 / 2 / 2 / - 33,3%,
  - 13) liczba świadczeń związanych z dopłatami do przejazdów środkami komunikacji – 40, wykonanie odpowiednio: 4 / 19 / 19 / - 47,5%,
  - 14) liczba pokrytych kosztów żywności lub bonów żywnościowych – 372, wykonanie odpowiednio: 172 / 252 / 282 / - 75,8%,
  - 15) liczba pokrytych świadczeń związanych z zakupem odzieży, obuwia, środków czystości i higieny osobistej – 372, wykonanie odpowiednio: 170 / 249 / 278 / - 74,7%,
  - 16) liczba świadczeń związanych ze zorganizowanym wyjazdem małoletniego (kolonie, obozy) – 18, wykonanie odpowiednio: 7 / 15 / 16 / - 88,9%,
  - 17) liczba świadczeń związanych z wyjazdem osoby uprawnionej wraz z małoletnim nad którym sprawuje pieczę – 8, wykonanie odpowiednio: 2 / 4 / 7 / - 87,5%,
  - 18) liczba świadczeń związanych z robotami budowlanymi u osoby uprawnionej – 8, wykonanie odpowiednio: 2 / 5 / 6 / - 75%,
  - 19) liczba pokrytych świadczeń związanych z zakupem urządzeń i wyposażenia – 58, wykonanie odpowiednio: 16 / 35 / 39 / - 67,2%,
  - 20) liczba pokrytych świadczeń związanych z zakupem wartości niematerialnych i prawnych – 7, wykonanie odpowiednio: 1 / 4 / 5 / - 71,4%,
  - 21) liczba powstałych Ośrodków i Punktów Pomocy Pokrzywdzonym Przeprowadzeniem – 6, wykonanie odpowiednio: 6 / 6 / 6 / - 100%.
- (akta kontroli tom I str.195-625; tom II str.3-118; 152-291; 315-429; 448-587; tom III str. 3-144)

b) Koszty realizacji poszczególnych rezultatów (zadań) i produktów umowy dotacji na koniec 2022 i 2023 r. i na dzień 30 czerwca 2024 r. wyniosły odpowiednio:

- 1) organizowanie i finansowanie pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów: / 250 930 zł /; / 260 836 zł /; / 138 047,96 zł /,

- 2) organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej osobie uprawnionej, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, do czasu wszczęcia postępowania przygotowawczego: / 0 zł /; / 0 zł /; / 0 zł /,
- 3) organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika w celu udzielenia pomocy prawnej: / 0 zł /; / 0 zł /; / 0 zł /,
- 4) pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną: / 159 160 zł /; / 166 690 zł /; / 86 159 zł /,
- 5) organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu: / 227 444,40 zł /; / 237 924,77 zł /; / 123 454,56 zł /,
- 6) pokrywanie kosztów świadczeń zdrowotnych, lekarstw w zakresie, w którym lek nie podlegałby refundacji lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych, w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw: / 13 480 zł /; / 7 718 zł /; / 654,94 zł /,
- 7) pokrywanie kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych, w tym w ramach indywidualnego nauczania, odpowiednio do wieku i potrzeb edukacyjnych osób uprawnionych: / 6 992 zł /; / 8 600 zł /; / 299,87 zł /,
- 8) pokrywanie kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych prowadzonych przez gminy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3: / 800 zł /; / 800 /; / 0 zł /,
- 9) organizowanie i finansowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz pokrywanie kosztów egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe: / 3 360 zł /; / 4 200 zł /; / 2 830 zł /,
- 10) pokrywanie kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielania schronienia: / 3 000 zł /; / 3 000 zł /; / 0 zł /,
- 11) finansowanie okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat za energię ciepłą, energię elektryczną, gaz, wodę, opał, odbiór nieczystości stałych i płynnych za lokal mieszkalny lub dom jednorodzinny, do którego osoba uprawniona posiada tytuł prawny, proporcjonalnie do liczby osób stale zamieszkujących w tym lokalu lub domu: / 40 000 zł /; / 51 600 zł /; / 19 697,76 zł /,
- 12) usługa dostosowania lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego do potrzeb osoby pokrzywdzonej przestępstwem w przypadku, gdy utrata sprawności fizycznej nastąpiła w wyniku przestępstwa: / 6 400 zł /; / 7 000 zł /; / 0 zł /,
- 13) finansowanie przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywanie kosztów transportu związanych z uzyskiwaniem świadczeń i regulowaniem spraw określonych w § 4 ust. 1 pkt 1-10 ogłoszenia: / 67,50 zł /; / 196 zł /; / 0 zł /,
- 14) pokrywanie kosztów żywności lub bonów żywnościowych: / 62 040 zł /; / 48 000 zł /; / 15 500 zł /,
- 15) pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej: / 50 000 zł /; / 40 000 zł /; / 12 500 zł /,
- 16) finansowanie kosztów zorganizowanego wyjazdu uprawnionego małoletniego: / 12 500 zł /; / 15 000 zł /; / 2 999 zł /,
- 17) finansowanie kosztów wyjazdu: a) osoby uprawnionej wraz z małoletnim, nad którym sprawuje pieczę, b) uprawnionego małoletniego wraz z osobą, pod której pieczę pozostaje, podczas którego udzielana będzie pomoc, o której mowa w pkt 4: / 9 800 zł /; / 13 000 zł /; / 1 700 zł /,
- 18) finansowanie robót budowlanych, o których mowa w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, w tym również przygotowania do realizacji robót budowlanych,

w szczególności kosztów opracowania dokumentacji projektowej, przygotowania gruntu pod budowę, ekspertyz, świadectw, operatów, prac geologicznych, niezbędnych do realizacji celów wynikających z ustawy: / 11 200 zł /; / 18 000 zł /; / 7 200 zł /,

19) zakup urządzeń i wyposażenia: / 19 200 zł /; / 34 740 zł /; / 8 238,99 zł /,

20) zakup wartości niematerialnych i prawnych: / 1 000 zł /; / 4 500 zł /; / 2 000 zł /.

W 2022 r. wydatki na koszty merytoryczne zaplanowano w kwocie 878 222 zł, wydatkowano 877 373,90 zł (zwrócono do MS 848,10 zł), w 2023 r. wydatki na koszty merytoryczne zaplanowano w kwocie 922 164 zł, wydatkowano 921 794,77 zł (zwrócono do MS 369,23 zł). W 2024 r. zaplanowano na ww. cel kwotę 968 282 zł, do dnia 30 czerwca br. wydatkowano – 437 282,08 zł.

(akta kontroli tom I str.195-625; tom II str.3-118; 152-291; 315-429; 448-587; tom III str. 3-144)

W kwestii sposobu oszacowania przewidywanej liczby klientów, wskaźników rezultatów i produktów Zarząd PORSO oświadczył, że Stowarzyszenie realizuje projekty, w których pomaga klientom od początku swojej działalności (blisko 20 lat), a w szczególności osobom pokrzywdzonym od 2012 r. Liczba klientów, którzy mogą skorzystać z pomocy w kontrolowanym projekcie trwającym od 2022 r. do 2025 r., oszacowana została na podstawie doświadczenia z realizacji podobnych projektów w poprzednich latach i rokrocznie zwiększającej się liczby klientów. Podobnie odbywało się szacowanie rezultatów i produktów. „Zgodnie z regulaminem konkursu zobligowani byliśmy do wskazania 20 świadczeń do realizacji, chociaż wiedzieliśmy, że niektóre z nich będą trudne, w naszych warunkach do zrealizowania, dlatego założyliśmy je na minimalnym poziomie (żłobki, usługi budowlane, tłumacze migowi i językowi, zakwaterowanie itd). Z niektórymi nie mieliśmy wcześniej do czynienia. Aktualnie wiemy, że nasze założenia były słuszne. Niektórymi formami pomocy praktycznie nie ma zainteresowania i zapotrzebowania wśród naszych klientów”.

(akta kontroli tom III str. 281)

W Stowarzyszeniu stosowana jest praktyka anonimowego ankietowania osób pokrzywdzonych, którym udzielono pomocy prawnej lub psychologicznej. W ankiecie zastosowano pytania dotyczące m.in. „czy uzyskana pomoc była satysfakcjonująca?”, „czy dzięki uzyskanej pomocy prawnej zmniejszyło się u Pana/Pani poczucie bezradności i bezsilności wobec sytuacji, w której Pan/Pani się znalazła”, „czy dzięki uzyskanej pomocy psychologicznej a) nastąpiła u Pana/Pani poprawa stanu psychicznego wywołanego przez poszkodowanie czynem przestępczym”, b) nastąpiło poczucie ulgi i złagodzenie stresu wywołanego przez poszkodowanie czynem przestępczym”. Stosowano skalę od 1 – nie zmniejszyło się/nie nastąpiło poczucie ulgi, do 5 – zmniejszyło się w stopniu znacznym/nastąpiło znaczne poczucie ulgi.

(akta kontroli tom III str. 279-280)

Zgodnie z ofertą, celem głównym zadania było złagodzenie i zmniejszenie skutków popełnionych przestępstw wobec przynajmniej 1500 osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz wobec 40 świadków tych zdarzeń i 65 osób najbliższych pokrzywdzonym i świadkom /.../. Celem szczegółowym nr 1 zadania było „zmniejszenie poczucia bezradności i bezsilności u przynajmniej 60%<sup>13</sup> z 1500 osób

<sup>13</sup> Tj. 900 osób.

pokrzywdzonych przestępstwem oraz osób im najbliższych, którym zostanie udzielona bezpłatna pomoc prawna z terenu objętego projektem /.../". Był on powiązany ze wskaźnikiem nr 1 rezultatów projektów: „liczba osób pokrzywdzonych przestępstwem, którym podmiot planuje udzielić wsparcia, w wyniku którego zastosowana pomoc zminimalizuje skutki pokrzywdzenia przestępstwem”.

(akta kontroli tom I str. 212)

W sprawozdania za 1. półrocze 2024 r. wykazano wykonanie ww. wskaźnika na poziomie 1040 osób pokrzywdzonych przestępstwem (115,6%). Według oferty, podstawą do określenia tego wskaźnika miały być badanie ankietowe. Według stanu na dzień 30 czerwca 2024 r. PORSO dysponowało 764 ankietami, w których udzielono satysfakcjonujących odpowiedzi na postawione pytania. W związku z tym wartość tego wskaźnika została zawyżona, gdyż powinna wynosić 88,2%.

W związku z powyższym członkinie Zarządu wyjaśniły, że jest wskaźnik „miękki”, założony przez PORSO, a nie narzucony przez Dysponenta, niemający wpływu na rozliczone koszty kwalifikowalne. Pomyłka polegała na wpisie w sprawozdaniu błędnej liczby osób, gdyż podano liczbę osób, które złożyły wniosek o udzielenie pomocy a nie tych, którzy wypełnili ankietę. W wyjaśnieniu wskazały również, że skorygowanie tego błędu będzie możliwe „po odblokowaniu systemu” przez Dysponenta Funduszu oraz zadeklarowały niezwłoczne poinformowanie NIK o dokonaniu tej korekty.

(akta kontroli tom II str. 3-610; tom III str.3-144; tom IV str. 500-515)

7. W stanowiącej załącznik do umowy ofercie PORSO przedstawiono opis trwałości zakładanych rezultatów zadania. Zapisano tam m.in., że „Wszystkie sprawy, które zakończą się sukcesem po uzyskaniu porady (...) będą miały charakter trwały. Wpłyną na zminimalizowanie skutków przestępstw, poprawę kondycji psychicznej, a przez uzyskanie gratyfikacji za wyrządzone krzywdy poprawią sytuację materialną i stan psychiczny klientów”. Wskazano tam również, że doświadczenie doradców skutkować będzie efektywniejszą pracą z pokrzywdzonymi, a zakupiony sprzęt będzie wykorzystywany do kontynuowania bezpłatnego poradnictwa, nawet w okresach braku finansowania. Założono kontynuację pracy pięciu lppp umożliwiającą zachowanie zinstytucjonalizowanego systemu pomocy pokrzywdzonym i sieci, którą można będzie wykorzystywać po zakończeniu projektu. Podkreślono, że „taka pomoc świadczona jest w systemie wolontariatu w okresach braku finansowania zewnętrznego” oraz znaczenie kontaktów i współpracy z samorządami, służbami państwowymi i organizacjami społecznymi. Wskazano także na zaplanowane przeprowadzenie ewaluacji i jej cele oraz wnioski.

Ustalenia kontroli wskazują, że realizacja Umowy w okresie objętym kontrolą zmierza do wypełnienia powyższych założeń trwałości rezultatów zadania. W szczególności wskazują na to wyniki przeprowadzonych ewaluacji, opisane w pkt. 23 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli tom I str.230-231; tom II str.3-118; 152-291; 315-429; 448-587; tom III str. 3-144)

8. Cele realizowanego Projektu były zbieżne z celami Funduszu. Osoby pokrzywdzone przestępstwem, osoby najbliższe i świadkowie miały dostęp do osób pierwszego kontaktu i specjalistów zarówno osobisty jak i telefoniczny w dniach i godzinach określonych w Umowie, tj. od poniedziałku do soboty. Dostęp ten

zapewniony był w Ośrodku w Rzeszowie oraz w pięciu punktach lokalnych. Stowarzyszenie realizowało zadania ujęte w rozporządzeniu i Umowie, pokrzywdzeni mieli możliwość, w uzasadnionych przypadkach, skorzystania z każdej formy pomocy. Celem programu jest pomoc osobom pokrzywdzonym i taką pomoc Stowarzyszenie zgodnie z Umową realizowało.

(akta kontroli tom I str. 165-171; 193-194; 208 -209; 212-215; tom II str. 3-610)

**9.** Wszystkie wytworzone materiały promocyjne wymagały akceptacji Dysponenta Funduszu, zgodnie z § 6 ust. 2 pkt b Umowy. W dniu 25 stycznia 2022 r. Ośrodek przesłał do DFS projekt ulotki i plakatu z prośbą o akceptację. W odpowiedzi Dysponent wskazał na konieczność dokonania dwóch korekt. Poprawione materiały promocyjno-informacyjne zostały w dniu 31 stycznia 2022 r. zaakceptowane przez Dysponenta.

(akta kontroli tom I str. 550; tom III str. 146-151)

**10. a)** Umowy użyczenia pomieszczeń w celu prowadzenia lokalnych punktów pomocy pokrzywdzonym (dalej: lppp) w Łąncucie, Ropczycach zostały zawarte przez PORSO w dniu 3 stycznia 2022 r. Umowa najmu pomiędzy PORSO a Fundacją MultiRegion na prowadzenie lppp w Dębicy przy ul. Wielopolskiej 23 została zawarta 31 marca 2020 r. i obowiązywała do 28 lutego 2022 r. Od 1 marca 2022 r. obowiązywała umowa użyczenia w nowej lokalizacji przy ul. Cmentarnej 1 zawarta z Miejskim Zarządem Oświaty w Dębicy. Umowę najmu na prowadzenie lppp w Leżajsku zawarto w dniu 3 stycznia 2022 r. Pismem z dnia 26 października 2021 r. Zarząd Powiatu Strzyżowskiego zadeklarował udostępnienie nieodpłatnie lokalu w Strzyżowie mieszczącego się przy ul. Parkowej 7.

(akta kontroli tom III str. 152-176)

**b)** Pismami z dnia 26 stycznia 2022 r. – stosownie do § 8 pkt 5 umowy – Prezes PORSO terminowo poinformowała właściwe miejscowo organy, tj. sądy, prokuratury i komendy policji o otrzymaniu dotacji z Ministerstwa Sprawiedliwości na prowadzenie ośrodków pomocy pokrzywdzonym przestępstwem w latach 2022-2025 na terenie powiatów: dębickiego, leżajskiego, łańcuckiego, ropczycko-sędziszowskiego, rzeszowskiego oraz strzyżowskiego.

(akta kontroli tom III str. 283-304)

**c, d, e)** W dniu 3 lutego 2022 r. PORSO przekazał do opiekuna Projektu w Departamencie Funduszu Sprawiedliwości zdjęcia miejsc świadczenia pomocy w lokalach w Rzeszowie, Strzyżowie, Dębicy i Ropczycach oraz w Leżajsku i Łąncucie.

(akta kontroli tom III str. 305-335)

Zarówno w Ośrodku w Rzeszowie, jak i w każdym z pięciu lppp osobom pokrzywdzonym przestępstwem zapewniono dostępność do wszystkich świadczeń wynikających z umowy dotacji, udzielanych przez osoby pierwszego kontaktu oraz specjalistów w wymiarze czasowym określonym w cyt. umowie.

W trakcie przeprowadzonych oględzin w Ośrodku w Rzeszowie jak i pięciu lppp<sup>14</sup> stwierdzono, że Ośrodek i wszystkie punkty były czynne w zadeklarowanych w ofercie dniach i godzinach oraz zgodnie z danymi zawartymi na tablicach informacyjnych. Wyposażenie poszczególnych punktów było zgodne z danymi ujętymi w ofercie. W dniu 10 czerwca 2024 r. w lppp w Dębicy i w dniu 25 września 2024 r. w lppp w

<sup>14</sup> W Dębicy, Leżajsku, Łąncucie, Ropczycach i Strzyżowie.

Ropczycach w dniach i godzinach, w których zgodnie z Umową/ofertą winny dyżurować osoby pierwszego kontaktu, osób wymienionych w Umowie/ofercie, jako osoby pierwszego kontaktu – nie było. W trakcie oględzin porad pokrzywdzonym przestępstwem udzielał psycholog.

(akta kontroli tom I str. 165-171; 193-194)

Członkinie Zarządu PORSO wyjaśniły, że „zatrudniamy cztery osoby pierwszego kontaktu w pięciu Lokalnych Punktach i Ośrodku Okręgowym, trzy osoby zatrudnione są w oparciu o umowę o pracę, jedna w oparciu o umowę zlecenie. Pracownikowi przysługuje ustawowy urlop wypoczynkowy, osoby te czasami chorują, zdarzają się też nieprzewidziane okoliczności, czy nagle wypadki, niezależne od pracowników. W każdym takim przypadku zapewniamy zastępstwo osoby pierwszego kontaktu. Zazwyczaj jest to prawnik, psycholog lub koordynator projektu czyli profesjonalista znający specyfikę pracy z pokrzywdzonymi.

Występują też przypadki kiedy w Punktach Lokalnych jest zarejestrowanych na konkretny dzień dyżuru kilku klientów do prawnika czy też psychologa, czy też obu naraz i w godzinach dyżuru Punktu. Ze względu na to, że wynajęte pomieszczenia składają się z jednego pokoju, niemożliwym jest dyżurowanie jednocześnie osoby pierwszego kontaktu i specjalisty jednocześnie, ze względu na poufność i komfort pokrzywdzonego, który musimy mu zapewnić. Wielokrotnie były sytuacje, że osoba pierwszego kontaktu dyżurowała na korytarzu, gdyż w biurze odbywała się porada prawna lub psychologiczna. Ze względu na gospodarność, niemożliwym byłoby lekkomyślne wynajmowanie kilku pomieszczeń *w razie czasami występującej nagłej sytuacji*. Wtedy, zawsze gdy zgłasza się nowa osoba, jest przyjmowana przez specjalistę, który zastępuje osobę pierwszego kontaktu, przekazywany jest kontakt do osoby pierwszego kontaktu, lub proszona jest o podanie swojego nr telefonu w celu skontaktowania się z nią osoby pierwszego kontaktu. Są to przypadki incydentalne. Osoba pierwszego kontaktu zawsze w godzinach dyżuru dostępna jest pod przypisanym do punktu numerem telefonu, który jest uwidoczniony na drzwiach, plakatach, ulotkach, stronach internetowych i przekazywany przez obecną w punkcie osobę. Osoba ta nigdy nie ma płacone za zastępstwo, ani nie ma żadnej umowy a jedynie jest to koleżeńska przysługa. Nie występuje tu żadne podwójne finansowanie. Taki sposób organizowania pracy praktykowany jest w każdej instytucji w całej Polsce, gdy pracownicy chorują czy mają urlopy itd. i zastępują się w ramach tych samych pieniędzy, na zasadzie wykonywania polecenia służbowego.

Niemożliwym jest zatrudnienie dodatkowej osoby, która byłaby zatrudniona tylko na czas urlopów wypoczynkowych czy chorobowych. Z punktu widzenia ekonomicznego nikt nie zgodzi się na taki układ wykluczający inną możliwość pracy i całkowitą dyspozycyjność dla Ośrodka. Są to okresy czasu niemożliwe do przewidzenia dla Ośrodka. Tym bardziej, że osoba ta powinna się legitymować odpowiednim doświadczeniem i kwalifikacjami. Możemy oczywiście zamknąć punkt w takich przypadkach, jednak zależy nam na dostępności i pomocy dla wszystkich pokrzywdzonych. Staramy się nigdy nie zamykać punktu, a gdy nie ma wyjścia zawiadamiamy o tym dysponenta Funduszu i umieszczamy informację na naszej stronie internetowej”.

(akta kontroli tom III str. 336-337; tom IV str.495-498 )

f, g i h) W analizowanej próbie 82 wniosków o udzielenie pomocy<sup>15</sup> nie stwierdzono udzielenia świadczeń osobom nieuprawnionym<sup>16</sup>. W zbadanej próbie – w 63 przypadkach podstawą do zakwalifikowania wnioskodawców jako osoby pokrzywdzone przestępstwem była przemoc domowa (w rodzinie), stosowana zwykle ze strony małżonka czy konkubenta, lecz też przez dzieci wobec rodziców.

Wątpliwości co zasadności zakwalifikowania jako pokrzywdzonych przestępstwem i przyznania im pomocy budzą jednak uchodźcy z Ukrainy, którzy – we wnioskach<sup>17</sup> o udzielenie pomocy jako rodzaj przestępstwa dokonanego wobec nich – wskazywali wyłącznie działania wojenne na terenie Ukrainy. Żaden z analizowanych wniosków nie zawierał opisu czy dowodu o bezpośredniości wpływu przestępczych działań wojennych na sytuację wnioskodawców. Warunkiem udzielenia pomocy według § 6 ust. 13 Ogłoszenia było m.in.:

- *wypełnienie przez pokrzywdzonego, świadka, osobę najbliższą lub osobę pierwszego kontaktu w sposób kompletny wniosku o udzielenie pomocy,*
- *przedłożenie przez pokrzywdzonego, świadka lub osobę najbliższą dokumentów potwierdzających okoliczności wskazane we wniosku, a w przypadku ich braku – przeprowadzenie przez podmiot wywiadu w celu uprawdopodobnienia pokrzywdzenia przestępstwem, co powinno mieć swoje odzwierciedlenie w treści wniosku<sup>18</sup>.*

Kwalifikacji osób do udzielenia pomocy dokonywały osoby pierwszego kontaktu, zwykle na podstawie złożonych oświadczeń osób pokrzywdzonych lub ich najbliższych oraz przedłożonej dokumentacji, w tym odpisów wyroków, zarządzeń bądź postanowień sądów, odpisów zaświadczeń lekarskich z obdukcji, notatek sporządzonych przez funkcjonariuszy policji, założonych niebieskich kart, z pobytów w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Poza jednym przypadkiem udzielone świadczenia były należycie udokumentowane<sup>19</sup>. Wnioski o udzielenie pomocy osobie pokrzywdzonej przestępstwem /.../ były wypełnione stosownymi informacjami, w tym w części A wniosków wskazywano m.in. rodzaj przestępstwa jakim była pokrzywdzona osoba składająca wniosek, datę i miejsce popełnienia przestępstwa, jego opis (na czym polegało działanie niezgodne z prawem) oraz skutki przestępstwa. W części B określano status danej osoby, w tym jako osobę pokrzywdzoną przestępstwem czy osobę najbliższą dla pokrzywdzonego, zawierano uzasadnienie przyznania pomocy, wskazywano podstawę uznania danej osoby za uprawnioną (lub nieuprawnioną) do jej przyznania. Określano zakres

<sup>15</sup> Z tego: 51 wniosków zostało złożonych w Ośrodku w Rzeszowie, dwa w lppp w Dębicy, sześć w lppp w Łańcutcie, siedem w lppp w Leżajsku, 11 w lppp w Ropczycach oraz pięć w lppp w Strzyżowie.

<sup>16</sup> Próbą objęto także przypadek, gdzie wniosek dotyczył zwrotu środków po upadłości SKOK - na podstawie rozmowy oraz przedstawionych dokumentów wnioskodawca uznany został za osobę nieuprawnioną. Radca prawny w notatce przedstawił uzasadnienie, w szczególności wskazując, że członkowi SKOK (a takim był wnioskodawca) nie przysługuje prawo zwrotu udziałów, jeżeli zostały przeznaczone na pokrycie straty, jak również że wnioskodawca nie przedłożył dokumentu potwierdzającego przestępstwo.

<sup>17</sup> Wnioski nr nr 278/2022 z 14 kwietnia 2022 r.; 426/2022 i 427/2022 złożone 25 sierpnia 2022 r.

<sup>18</sup> Należało też ustalić zakres potrzeb pokrzywdzonego wynikający bezpośrednio z następstw przestępstwa oraz wskazać rodzaje świadczeń, mających na celu złagodzenie jego skutków.

<sup>19</sup> We wniosku nr 990/24 w wierszu, w którym należało wskazać rodzaj przestępstwa nie wpisano braku alimentacji, co wynikało zarówno z opisu przestępstwa jak i wyroku Sądu z 2019 r. określającego obowiązek alimentacyjny. Prezes wyjaśniła, że „w dniu przyjęcia klienta pracownik uzupełnił w karcie dane klienta i RODO, które wnioskodawca podpisał. Trudno dzisiaj sobie przypomnieć co było powodem niedopełnienia opisów. Najprawdopodobniej zostało to przeoczone, ze względu na pośpiech, gdyż jak wynika z rejestrów w tym dniu ośrodek odwiedziło jeszcze dwie inne osoby, które zapewne z niecierpliwością oczekiwały na swoją kolej. Prawdopodobnie w wyniku przeoczenia karta klienta nie została uzupełniona. Klient zgłosił się z problemem dotyczącym przemocy, a opis dotyczył tego co sam przedstawiał dlatego mogły się tam znaleźć sprawy nie alimentacji, ale klient nie oczekiwał pomocy z tym związanej”.



proponowanej i udzielonej pomocy, dołączając kserokopie rachunków lub faktur za dokonane zakupy, ewidencjonowano formę i wymiar czasowy udzielonej pomocy prawnej czy psychologicznej, a także przez osoby pierwszego kontaktu co potwierdzały własnoręcznymi podpisami zarówno udzielający pomocy jak i osoby, które pomoc otrzymywały.

Przyznawanie pomocy materialnej podlegało rozpatrzeniu przez komisję działającą w oparciu o przepisy rozporządzenia oraz regulaminu przyznawania pomocy materialnej ze środków Funduszu Sprawiedliwości przez PORSO<sup>20</sup>. W procedurze przyznawania pomocy zapisano m.in., że wnioski rozpatruje trzyposobowa komisja, która też zatwierdza przyznanie lub odmowę pomocy materialnej. Składa się z koordynatora projektu, osoby pierwszego kontaktu, do której zgłosił się wnioskodawca i jednego prawnika lub psychologa. Z posiedzenia komisji sporządzany jest protokół oraz decyzja w sprawie udzielenia pomocy. Na podstawie ustaleń komisji wydawano decyzję określającą formy zaplanowanej do udzielenia pomocy materialnej.

W zbadanych w ramach próby wnioskach w sytuacji udzielenia pomocy materialnej, sporządzane zostały stosowne protokoły.

(akta kontroli tom III str. 338-371; 372-402; 403-406; tom IV str. 499; tom V str. 55-133)

Umowa nie określała skali świadczeń, jaką winny udzielić poszczególne lppp, ani poziomu wskaźników produktu do osiągnięcia dla lppp. W PORSO prowadzono ewidencję analityczną odnoszącą się do liczby osób pokrzywdzonych objętych pomocą materialną wg kategorii z § 36 rozporządzenia, liczby udzielonych porad prawnych, psychologicznych i mediacji. Pomoc była świadczona wyłącznie przez osoby wskazane w Ofercie.

(akta kontroli tom I str. 195-541; tom III str. 410-420; tom IV str. 516)

**11.** Stowarzyszenie nie było zobowiązane do przekazania środków na współfinansowanie przedmiotu umowy – tzw. wkładu własnego.

(akta kontroli tom I str. 542-584; tom III str. 421)

**12 i 21.** Terminy przekazania dotacji i ich kwoty z rachunku Ministerstwa Sprawiedliwości na rachunek PORSO oraz kwoty i daty zwrotu niewykorzystanej dotacji, przedstawia poniższe zestawienie:

| Lp. | Data przelewu | Kwota (zł)   | Uwagi                                   |
|-----|---------------|--------------|-----------------------------------------|
| 1.  | 26.01.2022    | 290 816,70   | -                                       |
| 2.  | 22.03.2022    | 290 816,70   | -                                       |
| 3.  | 24.06.2022    | 290 816,70   | -                                       |
| 4.  | 26.09.2022    | 290 816,70   |                                         |
|     | Razem         | 1 163 266,80 | -                                       |
| 5.  | 30.12.2022    | - 848,10     | Zwrot niewykorzystanej kwoty za 2022 r. |
| 6.  | 9.01.2023     | 305 357,53   | -                                       |
| 7.  | 31.03.2023    | 305 357,53   | -                                       |
| 8.  | 31.05.2023    | 305 357,53   | -                                       |

<sup>20</sup> Uchwała Zarządu PORSO nr 5/01/2022 z dnia 10 stycznia 2022 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu przyznawania pomocy materialnej z Funduszu Sprawiedliwości.

|     |            |              |                                         |
|-----|------------|--------------|-----------------------------------------|
| 9.  | 20.09.2023 | 305 357,53   | -                                       |
|     | Razem      | 1 221 430,12 | -                                       |
| 10. | 29.12.2023 | - 369,23     | Zwrot niewykorzystanej kwoty za 2023 r. |
| 11. | 26.01.2024 | 320 625,41   | -                                       |
| 12. | 12.04.2024 | 320 625,41   | -                                       |
| 13. | 24.06.2024 | 320 625,41   |                                         |
|     | Razem      | 961 876,23   | -                                       |

Zwroty niewykorzystanej dotacji zostały dokonane w terminach określonych w Umowie i w odpowiedniej wysokości.

(akta kontroli tom I str. 542-584; tom III str. 422-433)

13. Analiza 82 wniosków o udzielenie pomocy, potwierdziła adekwatność doboru środków udzielonej pomocy. Złożone wnioski – z wyjątkiem trzech wniosków obywateli Ukrainy<sup>21</sup> – były kompletne, zawierały wszystkie elementy, ich poszczególne pozycje/wiersze były zapisane stosowną treścią, dołączano opinie lekarzy, np. z obdukcji, wyroki czy orzeczenia sądowe, notatki Policji itp. Do wniosków dołączano też kserokopie faktur za zakupy dotyczące udzielonej pomocy materialnej, wpisywano wymiar godzinowy i stawki za godzinę za udzielanie pomocy prawnej, psychologicznej. Formy udzielonej pomocy były potwierdzone podpisem przez osoby, które ją otrzymały. Przypadki budzące wątpliwość, co do możliwości udzielenia pomocy poprzedzone były wystąpieniami do opiekuna Projektu ze stosownymi zapytaniami.

Przykładowo dotyczyło to wydatku ujętego w § 36 ust. 1 pkt 20 rozporządzenia, dotyczącego zakupu wartości niematerialnych i prawnych, odnośnie do zasadności refundacji kosztu licencji w wersji VIP za kursy maturalne z matematyki i języków: polskiego i angielskiego w wysokości 2 500 zł dla córki osoby pokrzywdzonej. Uzyskano odpowiedź od sekretarza Wydziału Pomocy Pokrzywdzonym w Departamencie Funduszu Sprawiedliwości, w której podano, że „zgodnie z opinią radcy prawnego wykup dostępu do licencji z kursem maturalnym kwalifikuje się do dofinansowania w ramach zadania zakup wartości materialnych i prawnych. Stanowi on wsparcie dla osoby pokrzywdzonej przestępstwem w celu uzyskania wykształcenia, które da możliwość wyjścia ze stanu pokrzywdzenia<sup>22</sup>. Kurs bez wątplenia jest wartością materialną, która składa się z określonych elementów. Jest osadzony w czasie oraz ma przynieść określony efekt”.

W ten sam sposób rozstrzygano kwestię możliwości udzielania pomocy obywatelom Ukrainy po 24 lutego 2022 r.

W okresie od 2 marca 2022 r. do 1 lutego 2024 r. Ośrodek udzielił pomocy 108 obywatelom Ukrainy w łącznej wysokości 70 887,31 zł, z tego: pomoc prawną otrzymało 76 osób (9 458 zł), pomoc w formie rozmowy z psychologiem 4 osoby (940 zł), w formie rozmowy z osobą pierwszego kontaktu – 27 osób (1 100 zł), w formie pokrycia świadczeń zdrowotnych – jedna osoba (479,31 zł), w formie pokrycia kosztów czasowego zakwaterowania – cztery osoby (3 000 zł), z przejazdów środkami komunikacji publicznej – jedna osoba (10 zł), z bonów żywnościowych

<sup>21</sup> Wyjaśnienie członkin Zarządu na str. 18-19 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

<sup>22</sup> Wniosek nr 596/2023 – przemoc fizyczna i psychiczna ze strony męża i ojca wobec żony i córki. Wyrok Sądu dla ojca za pobicie i znęcanie się nad córką

skorzystały 103 osoby (31 900 zł) oraz z bonów na odzież, środki czystości skorzystały 102 osoby (24 000 zł).

W okresie od 25 lutego 2022 r. do 31 marca 2022 r. Stowarzyszenie otrzymało opinie radców prawnych z Ministerstwa Sprawiedliwości traktujące o sposobie postępowania z obywatelami Ukrainy po 24 lutego 2022 r. W jednej z opinii podano m.in., że *Kodeks karny przewiduje karalność czynów do których ścigania Rzeczpospolita Polska jest zobowiązana na mocy umowy międzynarodowej lub przestępstwa określonego w Rzymskim Statucie Międzynarodowego Trybunału Karnego<sup>23</sup>, sporządzonym w Rzymie w dniu 17 lipca 1998 r. – a więc dotyczących czynów ściganych przez Międzynarodowy Trybunał Karny. Osoby obecnie uciekające z terenu Ukrainy – przynajmniej potencjalnie należą do kategorii osób dotkniętych takimi przestępstwami. W konkluzji udzielenie pomocy ze środków FS jest w tym przypadku zasadne – o ile oczywiście zostanie skierowana do osób, które zostały pokrzywdzone czynami określonymi we wspomnianym akcie prawnym, co wydaje się przede wszystkim dotyczyć zbrodni wojennych określonych w art. 8 i 8 bis Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego.*

W opinii radcy prawnego MS, przekazanej w dniu 15 marca 2022 r. podstawą do udzielenia pomocy jest paszport wraz ze stemplem lub inny dokument uzyskany na granicy od 24 lutego 2024 r. W przypadku braku rejestracji wjazdu obywatela Ukrainy na terytorium RP przez Straż Graniczną, zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. *o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*<sup>24</sup>, rejestracja pobytu odbywa się na jego wniosek złożony w organie wykonawczym gminy.

(akta kontroli tom I str. 172-192; tom III str. 355-371; 435-438; tom V str. 52-133)

Członkinie Zarządu wyjaśniły, że „od momentu rozpoczęcia zbrojnej agresji Rosji na Ukrainę PORSO czynnie podejmował działania mające na celu szeroko rozumianą pomoc osobom będącym uchodźcami z Ukrainy. Działania te były podyktowane zarówno zasadami człowieczeństwa, jak również zaleceniami, które otrzymywaliśmy z Ministerstwa Sprawiedliwości, aby takową pomoc w ramach Funduszu Sprawiedliwości udzielać. Zalecenia te były przekazywane zarówno w formie pisemnej, jak i elektronicznej (za pośrednictwem e-maila) oraz w formie ustnej (najczęściej telefonicznie od opiekuna projektu). Pierwsze informacje z Ministerstwa Sprawiedliwości o pomocy uchodźcom pojawiły się już 25 lutego 2024 r. i PORSO zastosowało się do zaleceń”.

Na pytanie, co było podstawą przyznania pomocy obywatelom Ukrainy w sytuacji gdy z treści analizowanych w trakcie próby trzech wniosków<sup>25</sup> oraz załączonych do nich dokumentów nie wynikało, aby były to osoby bezpośrednio pokrzywdzone wojną w Ukrainie wyjaśniono, że „PORSO udzielał pomocy uchodźcom z Ukrainy podejmując weryfikację czy taka osoba kwalifikuje się na mocy przepisów prawa, a kwalifikowała się w momencie przekroczenia granicy polsko – ukraińskiej po dacie 24.02.2024 r. Sprawdzano pieczętę w paszporcie uchodźcy, lub inne dokumenty potwierdzające przejście granicy polsko – ukraińskiej po ww. dacie. W późniejszym okresie za uchodźcę uznawano osobę która przekroczyła granicę po 24.02.2024 r. oraz posiadała numer PESEL. Podnieść należy, że jako PORSO nie mamy formalnie uprawnień do weryfikowania czy dany uchodźca jest bezpośrednio pokrzywdzony

<sup>23</sup> Dz. U. z 2003 r. poz. 708 oraz z 2018 r. poz. 1753.

<sup>24</sup> Dz.U. poz. 583 ze zm.

<sup>25</sup> Wnioski nr 278/2022 z 14.04.2022 r., 426/2022 i 427/2022 z 25.08.2022 r.

wojną na Ukrainie z jakiego regionu pochodzi, czy były tam bezpośrednie działania wojenne, bombardowanie, naloty, mordy, gwałty, deportacje i inne formy naruszenia nietykalności cielesnej. Jednocześnie osoby te były w bardzo złym stanie psychicznym, co uniemożliwiało porozumiewanie się z powodu bariery językowej. Nie było też istotne kiedy od 24 lutego 2022 r. Ukraińiec zdecydował się bądź miał możliwość ucieczki z kraju objętego działaniami wojennymi. Uciekł w najbardziej możliwym terminie. Co istotne, ze względu na rozwój techniki wojennej obszarem działań wojennych jest w rzeczywistości cała Ukraina.

Uchodźcy wojenni z Ukrainy często o istnieniu Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Prześstępstwem dowiadawali się już na granicy od wolontariuszy, którzy udzielali im pomocy. Jako podstawę – po konsultacji z opiekunem projektu w Ministerstwie Sprawiedliwości oraz po konsultacji z prawnikami PORSO – wskazano m.in. art. 117 KK w zw. z art. 8A Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego. Wojna na Ukrainie trwa do chwili obecnej. Terenem działań wojennych w rzeczywistości jest cała Ukraina”.

(akta kontroli tom I str. 172-175)

W kwestii pomocy udzielonej obywatelom Ukrainy przedstawicielki Zarządu PORSO oświadczyły ponadto, że „wnioski obywateli Ukrainy zawierały niezbędne wpisy sugerowane przez Dysponenta Funduszu Sprawiedliwości, które i tak zostały przez nas rozszerzone. Z Ukraińcami, którzy byli informowani już na granicy, że mogą zgłaszać się do Ośrodków dla pokrzywdzonych po pomoc, na etapie osoby pierwszego kontaktu były trudności w porozumiewaniu się, gdyż wg wytycznych nie ma możliwości skorzystania z tłumacza językowego podczas spotkania z pracownikiem «pierwszej linii». Jednak w lepszy czy gorszy sposób radziliśmy sobie z tym. Nie mieliśmy też podstaw do odmówienia takiej pomocy, gdyż FS wysyłał nam przy pomocy poczty elektronicznej jasne komunikaty o obowiązku pomocy osobom poszkodowanym działaniami wojennymi. (...) Nie było zatem koniecznym opisywanie czy osoba została zgwałcona czy spadła na jego dom bomba. Musiał uciekać z terytorium objętego wojną, zabierając ze sobą tylko plecak i walizkę i to był argument do uzyskania pomocy. Ratował życie na ten moment, który zmusił go do podjęcia takiego desperackiego kroku. (...) Ogólnie wiadomym jest, że nastawienie większej części społeczeństwa, presja medialna (oczywiście w pozytywnym tego słowa znaczeniu) nie pozwalała nie pomagać. Co by było gdybyśmy się zaparli i wszystkich odsyłali bez pomocy? Odpowiedź jest łatwa i nie wymaga przytaczania argumentów za jej słusnością. Ale to i tak jest to, co stawialiśmy na ostatnim miejscu. W początkowym okresie po rozpoczęciu wojny na Ukrainie Fundusz Sprawiedliwości nałożył na nas obowiązek raportowania codziennej pomocy udzielonej Ukraińcom (...).”

(akta kontroli tom III str. 439-442)

W ramach analizy 82 wniosków zbadano wydatki w kwocie 197 876,64 zł, a łączna kwota pomocy udzielonej osobom pokrzywdzonym w ramach tej próby wyniosła 442 927,03 zł (20% wydatków merytorycznych poniesionych do 30 czerwca 2024 r.).

(akta kontroli tom I str.195-625; tom II str. 3-610; tom III str.3-144; 338-371; tom IV str.516)

Analiza 120 dowodów księgowych poniesionych na pomoc materialną dla osób pokrzywdzonych przestępstwem w kwocie 197 876,64 zł<sup>26</sup> wykazała, że wydatki zostały poniesione wyłącznie na realizację przedmiotu Umowy oraz w okresie w niej określonym. Wydatki zostały należycie udokumentowane, przewidziane w kosztorysie i niezbędne do realizacji zadania, wydatkowano je racjonalnie i efektywnie, służyły wyłącznie osobom pokrzywdzonym przestępstwem. W analizowanej próbie nie wystąpiły przypadki udzielenia pomocy osobom nieuprawnionym oraz bez związku z pokrzywdzeniem przestępstwem, nie stwierdzono niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Nie stwierdzono rozliczenia tych samych kosztów w różnych zadaniach, ani braku powiązań dokonanych wydatków z poszczególnymi zadaniami zawartymi w Umowie. Zgodnie z postanowieniami Umowy określonymi w § 8 ust. 16, cała dokumentacja z realizacji Projektu dostępna była w biurze PORSO w Rzeszowie. Podstawą dokonywania wydatków na pomoc prawną, psychologiczną i psychiatryczną oraz organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osoby pierwszego kontaktu w łącznej kwocie 1 650 636,69 zł<sup>27</sup> (koszty merytoryczne projektu) stanowiły umowy zlecenia zawarte z radcami prawnymi i adwokatami, psychologami, psychiatrą oraz dotyczące mediacji, a także umowy o pracę lub zlecenia z osobami pierwszego kontaktu.

Wykonanie umów zlecenia było potwierdzane zgodnie z ich treścią protokołami odbioru – miesięcznymi, a za lata 2022 i 2023 końcowymi (rocznymi), w których odnotowywano liczbę przepracowanych godzin<sup>28</sup>. W toku kontroli sprawdzono zgodność tych protokołów nie stwierdzając rozbieżności. Liczba i wartość przepracowanych godzin była odnotowywana we wnioskach o pomoc. Kontrola w tym zakresie nie stwierdziła przypadków wypłaty zawyżonego wynagrodzenia.

*Koszty Organizowania i finansowania pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów* (zadanie 1) w roku 2022 wyniosły ogółem 250 930 zł (99,82% planu), co odpowiadało 28,60% wydatków merytorycznych tego roku. Wydatki na *Pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną w roku 2022* (zadanie 4) wyniosły 159 160 zł (100 % planu) i stanowiły 18,14% wydatków merytorycznych projektu w tym roku<sup>29</sup>. Na *organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu w roku 2022* (zadanie 5) wydatkowano 227 444,40 zł (99,99% planu), co odpowiadało 25,92% wydatków merytorycznych tego roku.

*Koszty Organizowania i finansowania pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów* (zadanie 1) w roku 2023 wyniosły ogółem 260 836,00 zł (100% planu), co odpowiadało 28,30% wydatków merytorycznych tego roku. Wydatki na *Pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną w roku 2023* (zadanie 4) wyniosły 166 680 zł (100 % planu) i stanowiły

<sup>26</sup> Tj. 8,9% wydatków merytorycznych poniesionych do 30 czerwca 2024 r.

<sup>27</sup> Do 30 czerwca 2024 r.

<sup>28</sup> W przypadku osoby pierwszego kontaktu w lppp w Leżajsku także listami obecności – liczba godzin była zgodna z protokołami odbioru.

<sup>29</sup> Na rok 2022 zawarto dziewięć umów z radcami prawnymi lub adwokatami na świadczenie poradnictwa prawnego dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, świadków i osób im najbliższym. Stawka godzinowa wynosiła 130 zł za pomoc świadczoną w siedzibie Ośrodka oraz 138 zł lub 142 zł w lppp. Takie same stawki dotyczyły czterech psychologów i psychiatry za świadczenie poradnictwa psychologicznego/psychiatrycznego oraz udzielanie świadczeń z zakresu psychoterapii dla takich osób. Stawka za godzinę mediacji wynosiła 150 zł. Zgodnie z umową z wykonawcą na ten cel wydano 450 zł. Kosztami merytorycznymi projektu były również wynagrodzenia osób pierwszego kontaktu. Trzy osoby miały w tym zakresie podpisane umowy o pracę, a jedna (lppp w Leżajsku) umowę zlecenia.

18,08 % wydatków merytorycznych projektu w tym roku<sup>30</sup>. Na *organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu w roku 2023* (zadanie 5) wydatkowano ogółem 237 924,77 zł (99,99 % planu), co odpowiadało 25,81 % wydatków merytorycznych tego roku.

*Koszty Organizowania i finansowania pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów* (zadanie 1) w I połowie 2024 wyniosły ogółem 138 047,96 zł (47,45% planu), co odpowiadało 32,77% poniesionych wydatków merytorycznych tego okresu. Wydatki na *Pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną w roku 2024* (zadanie 4) wyniosły 86 159 zł (55,13 % planu) i stanowiły 20,45 % wydatków merytorycznych projektu w tym roku. Na *organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu w roku 2024* (zadanie 5) wydatkowano w ww. okresie ogółem 123 454,56 zł (49,51 % planu), co odpowiadało 29,30 % poniesionych wówczas wydatków merytorycznych<sup>31</sup>.

Osobą odpowiedzialną za potwierdzenie prawidłowości wykonania zadań, zgodnie z zawartymi umowami, była pełnomocnik Stowarzyszenia do podpisywania umów z członkami Zarządu. Protokoły podlegały zatwierdzeniu przez Prezesa Zarządu PORSO. Także prawidłowość wykonania usług budowlanych, polegających na dostosowaniu lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego do potrzeb osób pokrzywdzonych, zleconych przez PORSO, potwierdzano protokołami odbioru<sup>32</sup>.

(akta kontroli tom III str. 338-371; 443-453; tom IV str. 516, tom V str. 3-51; 153-166)

**14. i 15** Wydatki PORSO ponoszone były wyłącznie za pośrednictwem rachunku bankowego<sup>33</sup> wyodrębnionego do obsługi Umowy dotacji, w formie przelewów. Nie ponoszono wydatków w formie gotówkowej i nie stosowano płatności kartą powiązaną z tym rachunkiem.

Przedstawiciele Zarządu oświadczyli, że Stowarzyszenie „nie posiada karty bankowej do żadnego ze swoich kont, w tym do rachunku na którym gromadzone są środki z Funduszu Sprawiedliwości o nr. (...) Wszystkie transakcje wykonywane są bezgotówkowo za pomocą przelewów bankowych ze wskazanego konta”.

Prowadzono też wyodrębnioną ewidencję księgową dla dokonywanych wydatków ze środków dotacji. Zgodnie z planem kont wydatki księgowane były na koncie 510 w rozbiciu na poszczególne zadania merytoryczne wynikające z Umowy.

(akta kontroli tom III str. 421; 454-499)

**16.** Każdy ze 120 dowodów księgowych (faktur i rachunków) potwierdzających dokonane wydatki spełniał wymagania określone w art. 21 i 22 ustawy

<sup>30</sup> Na rok 2023 zawarto również dziewięć umów z radcami prawnymi lub adwokatami na świadczenie poradnictwa prawnego dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, świadków i osób im najbliższym. Stawka godzinowa wynosiła 136 zł za pomoc świadczoną w siedzibie Ośrodka oraz 144 zł lub 148 zł w lppp. Takie same stawki dotyczyły czterech psychologów i psychiatry za świadczenie poradnictwa psychologicznego/psychiatrycznego oraz udzielanie świadczeń z zakresu psychoterapii dla ww. osób. Stawka za godzinę mediacji wynosiła 150 zł. Zgodnie z umową z wykonawcą na ten cel wydano 300 zł. Wynagrodzenia osób pierwszego kontaktu ponoszono na podstawie umów o pracę zawartych z trzema osobami oraz umowy zlecenia z jedną osobą (lppp w Leżajsku).

<sup>31</sup> Analogiczne założenia jak w latach 2022-2023 przyjęto na rok 2024. Zawarto dziewięć umów z tymi samymi radcami prawnymi/adwokatami ze stawkami godzinowymi za pomoc prawną – 142 zł w siedzibie ośrodka oraz 150 zł lub 154 zł w lppp. Takie same stawki godzinowe dotyczyły czterech psychologów oraz psychiatry. Podstawę pracy trzech osób pierwszego kontaktu były umowy o pracę, a w jednej (lppp Leżajsk) umowa zlecenia. W I półroczu 2024 r. radcy prawni/adwokaci udzielili ogółem 1201 godzin pomocy prawnej, a jeden radca prawny dodatkowo 4 godziny mediacji. Psycholodzy przepracowali w tym okresie łącznie 568,5 godzin, a psychiatra 18 godzin. Pracownik lppp w Leżajsku przepracował 255 godzin.

<sup>32</sup> Wnioski nr nr: 333/2022; 400/2022; 653/2023; 815/2023; 855/2023; W przypadkach refundacji faktur, które opłacili wnioskodawcy nie ma protokołów zdawczo-odbiorczych: wnioski nr nr 453/2022; 677/2023.

<sup>33</sup> Nr rachunku 98 1090 2590 0000 0001 4910 9155.

o rachunkowości oraz był opisany w sposób trwały, zgodnie z postanowieniami określonymi w § 8 pkt 11 Umowy i wzoru opisu dokumentu finansowo-księgowego wg załącznika nr 6 do Umowy.

(akta kontroli tom V str. 143-146; 153-160)

17. W 2022 r. na koszty administracyjne z konta projektowego na konto podstawowe przekazano kwotę 285 044,80 zł, co stanowiło 24,5% otrzymanej dotacji w tym roku. W 2023 r. na koszty administracyjne z konta projektowego na konto podstawowe przekazano kwotę 299 266,13 zł, co stanowiło 24,5% otrzymanej dotacji w tym roku. Do dnia 30 czerwca 2024 r. na konto PORSO wpłynęła dotacja w wysokości 961 876,23 zł, a z tytułu kosztów administracyjnych, na konto podstawowe Stowarzyszenia przekazano 157 109,83 zł, co stanowiło 16,3% przekazanej dotacji. Nie stwierdzono zawyżenia pobranych kosztów administracyjnych ponad przewidziane Umową 25% wartości kosztów kwalifikowalnych.

(akta kontroli tom III str. 422-434; tom IV str. 218-361; str.516)

Poniesione przez PORSO koszty administracyjne przedstawia poniższa tabela:

(w zł)

| Lp.          | Kategoria wydatku                                                                | 2022          | 2023       | 30.06.2024 |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------|---------------|------------|------------|
| 1.           | Wynagrodzenia koordynatora Projektu                                              | 84.000,00     | 85.255,10  | 48.275,50  |
| 2.           | Wynagrodzenie Biuro Rachunkowe                                                   | 21.600,00     | 21.600,00  | 10.800,00  |
| 3.           | Wynagrodzenie asystenta ds. rozliczenia                                          | 66.360,00     | 66.360,00  | 33.180,00  |
| 4.           | Oplata za czynsz najmu lokalu w Rzeszowie                                        | 13.909,26     | 13.351,14  | 7.211,16   |
| 5.           | Oplata za czynsz najmu lokali w Dębicy i Leżajsku + media                        | 8.905,71      | 10.224,00  | 5.659,50   |
| 6.           | Oplaty za telefon i Internet                                                     | 2.295,05      | 2.577,00   | 1.270,01   |
| 7.           | Koszty materiałów biurowych                                                      | 5.635,22      | 9.208,55   | 2.343,31   |
| 8.           | Promocja Projektu                                                                | 7.373,74      | 11.300,07  | 3.592,94   |
| 9.           | Koszty bankowe                                                                   | 68,80         | 97,80      | 38,00      |
| 10.          | Uzupełnienie wyposażenia PORSO m.in. zakup laptopów dla osób pierwszego kontaktu | 4.900,00      | 9.270,01   | 0,00       |
| 11.          | Prace przystosowawczo-adaptacyjne w PORSO                                        | 7.881,40      | 0,00       | 0,00       |
| 12.          | Oplaty manipulacyjne i prowizja                                                  | 4.621,16      | 2.007,09   | 479,70     |
| 13.          | Szkolenie BHP                                                                    | 516,60        | 0,00       | 0,00       |
| 14.          | Usługi medyczne - badania okresowe                                               | 543,00        | 0,00       | 0,00       |
| 15.          | Ewaluacja Projektu                                                               | 6.000,00      | 6.000,00   | 0,00       |
| 16.          | Wynagrodzenie specjalisty ds. promocji Projektu                                  | 12.690,00     | 16.920,00  | 8.460,00   |
| <b>Razem</b> |                                                                                  | 247.299,94 zł | 254.170,76 | 121.310,12 |

(akta kontroli tom III str.500-505; tom IV str. 362-476; 516)

Członkinie Zarządu PORSO oświadczyły, że „Stowarzyszenie zgodnie z Umową co miesiąc przelewa na konto Stowarzyszenia określone tą Umową kwoty na finansowanie tzw. kosztów administracyjnych, tj. 1/12 z 24,5% łącznej kwoty dotacji. Umowa uznaje te koszty jako poniesione i nie podlegające weryfikacji (§ 4 ust. 2-5). Stowarzyszenie PORSO na własny użytek ewidencjonuje te koszty (...). Każda faktura została dokładnie opisana, jako sfinansowana z ww. kosztów. Wydatki te są

transparentne i uwidocznione na wyciągach bankowych i w wewnętrznych rozliczeniach”.

Wysokość udokumentowanych kosztów administracyjnych w roku 2022 wyniosła 247 299,94 zł, w roku 2023 – 254 170,76 zł, co stanowiło odpowiednio 21,27% wydatków kwalifikowalnych roku 2022 oraz 20,82% wydatków kwalifikowalnych roku 2023.

Wydatki poniesione w ramach kosztów administracyjnych były związane z realizacją przedmiotu Umowy, Stowarzyszenie przeznaczyło je wyłącznie na pokrycie kosztów wymienionych w § 4 ust. 2 Umowy.

Z powyższych ustaleń kontroli wynika, że PORSO nie wydatkowało części środków publicznych, przeznaczonych na koszty administracyjne w kwotach stanowiących różnicę między kwotą rozliczoną jako takie koszty, a faktycznie wydatkowaną tj. 37 744,86 zł za rok 2022 oraz 45 095,37 zł za rok 2023.

Na pytanie, na jakiej podstawie uznano w PORSO, że w ramach kosztów administracyjnych przysługują mu kwoty stanowiące wartość odpowiadająca do wysokości 25% merytorycznych wydatków kwalifikowalnych członkinie Zarządu wyjaśniły m.in., że „zgodnie z § 5 ust. 1 ogłoszenia konkursowego zadanie objęte Umową, jaka została zawarta pomiędzy PORSO, a dysponentem funduszu ma być realizowane w terminie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2025 r. Dodatkowo ust. 2 wskazanej wyżej regulacji, stanowi, że dotacja została przyznana na lata 2022 – 2025. Takie zapisy, odnoszące się do okresu realizacji zadania pozwalają przyjąć, że środki przyznane, na pokrycie kosztów administracyjnych, które nie zostały rozdysponowane w poprzednich latach obowiązywania Umowy, z uwagi na czteroletni okres realizacji zadania objętego kontraktem mogą być wydatkowane do końcowego dnia terminu realizacji zadania, tj. do 31 grudnia 2025 r.

Taki stan rzeczy nie uzasadnia zatem uznania, że przekazane na rzecz PORSO środki zostały nierozliczone lub wydatkowane są niezgodnie z przeznaczeniem. Stowarzyszenie przez lata współpracy z Dysponentem Funduszu wydatkuje pozyskane z Funduszu środki zgodnie z przeznaczeniem, prowadzi wymaganą przez Dysponenta i organy kontroli dokumentację, co sprawia, że wszelkie wydatki finansowane ze środków Funduszu są transparentne – każdy z poniesionych wydatków widnieje na wyciągach z rachunków bankowych oraz znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji prowadzonej przez stowarzyszenie.

W ocenie władz Stowarzyszenia, bacząc na literalne zapisy Umowy, a także biorąc pod uwagę zryczałtowany charakter ponoszonych kosztów administracyjnych oraz okres realizacji zadania objętego ofertą konkursową, obejmujący łącznie 4 lata (od stycznia 2022 r. do grudnia 2025 r.) fakt niewydatkowania w całości środków przeznaczonych na pokrycie kosztów administracyjnych w poprzednich latach (2022 oraz 2023) nie stanowi podstawy do uznania, iż środki te nie zostały w sposób prawidłowy wykorzystane, zgodnie ze złożoną przez PORSO ofertą konkursową, zwłaszcza, że zadanie objęte złożoną ofertą będzie realizowane przez stowarzyszenie jeszcze przez kolejnych 13 miesięcy – do końca grudnia 2025 r. Taki stan rzeczy sprawia, że dopiero końcowe rozliczenie otrzymanej dotacji pozwoli na stwierdzenie, czy środki przeznaczone na pokrycie wydatków administracyjnych zostały rozdysponowane, zgodnie ze złożoną przez stowarzyszenie ofertą.

Nadto pragniemy nadmienić, iż zgodnie z wiążącą nas Umową, a w szczególności na mocy par. 4 pkt. 5 tejże Umowy cyt.: *z uwagi na ryczałtowy sposób rozliczania kosztów administracyjnych wydatki te traktowane są jako wydatki poniesione z*



*zastrzeżeniem weryfikacji poziomu kosztów administracyjnych zatwierdzonych przez Dysponenta Funduszu wydatków kwalifikowanych w ramach realizacji zadania [...] Stowarzyszenie przystępując do podpisania Umowy nie miało realnie możliwości ani negocjacji, ani zmiany treści jej zapisów, a w szczególności zasad rozliczania środków przyznanych w ramach dotacji, w tym środków które były traktowane jako poniesione koszty administracyjne. Tym samym Stowarzyszenie nie miało prawa kwestionować również zapisów, które traktowały o zasadach rozliczania kosztów administracyjnych”.*

Odnosząc się do tych wyjaśnień NIK zwraca uwagę, że § 33 rozporządzenia stanowi, że realizacja powierzonego zadania zostaje rozliczona z Dysponentem na podstawie poniesionych kosztów, a postanowienia Umowy zobowiązywały PORSO w szczególności do wykonania przedmiotu Umowy zgodnie z przepisami prawa (§ 1 ust. 2) oraz do wykorzystania dotacji, wyłącznie na realizację przedmiotu Umowy (§ 3 ust. 1). Z kolei § 3 ust. 9 lit. c) Umowy stanowi, że wydatki są kwalifikowalne, jeżeli zostały faktycznie poniesione w okresie realizacji zadania, zgodnie z ust. 2, który określa obowiązek rocznych rozliczeń (dokonania płatności związanych z przedmiotem Umowy najpóźniej do dnia 31 grudnia danego roku), pod rygorem uznania wydatków za niekwalifikowalne.

Odnosząc się do przywołanego w wyjaśnieniach § 4 ust. 5 Umowy, NIK uznaje, że stanowi on jedynie techniczny sposób postępowania ze środkami części dotacji przeznaczonej na koszty administracyjne, ale nie przesądza o ich rzeczywistym wydatkowaniu. Przekazanie środków z wyodrębnionego rachunku na inny rachunek nie może uznać za jednoznaczne z poniesieniem kosztów administracyjnych, prawidłowym wydatkowaniem środków na ten cel i przypisanie tym im przedmiotu kwalifikowalności.

Członkinie Zarządu PORSO oświadczyły również, że „Oszczędności jakie powstają po opłaceniu niezbędnych wydatków, z kosztów administracyjnych Stowarzyszenie pozostawia na koncie, skąd możliwe jest wydatkowanie wyłącznie na cele statutowe Stowarzyszenia. Myśląc strategicznie, są to środki, które stanowić będą zabezpieczenie i rezerwę na okresy braku finansowania działalności, kiedy Stowarzyszeniu nie uda się pozyskać środków z innych programów. Oczywiście PORSO mogłoby spożytkować je już teraz, ale byłoby to wydatkowanie niegospodarne i na tzw. „siłę”. Staramy się środkami dysponować oszczędnie i tylko tyle na ile jest to niezbędne dla odpowiedniego funkcjonowania i maksymalnych możliwych korzyści dla pokrzywdzonych”.

(akta kontroli tom III str.281-282; 500-505; tom IV str. 491-494; 516)

**18.** Stowarzyszenie nie było zobowiązane do stosowania ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych<sup>34</sup> w zakresie realizacji Umowy dotacji.

Członkinie Zarządu PORSO oświadczyły, że nie została opracowana wewnętrzna procedura wyłaniania dostawców towarów i usług, a „ze względu na zachowanie przejrzystości wydatkowania środków sami stosujemy przy wyższych kwotach rozeznanie rynku czy porównanie cen”.

W ramach realizacji Umowy dotacji Stowarzyszenie przeprowadziło dwa postępowania w formie zapytania ofertowego lub rozeznania rynku, w tym na:

- wybór podmiotu do przeprowadzenia ewaluacji prawidłowości realizacji Umowy,

<sup>34</sup> Dz. U. z 2024 r. poz. 1320.

- dostawcę bonów towarowych na zakup żywności, odzieży oraz środków czystości dla świadczeniobiorców PORSO.

Wybrano wykonawców spełniających warunki w ogłoszeniu/zapytaniu.

(akta kontroli tom III str. 421; 506-537)

19. Spośród 11 informacji kwartalnych<sup>35</sup> z wykorzystania środków otrzymanych z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym, które zgodnie z przepisem § 10 ust. 2 Umowy, PORSO zobowiązany był do przekazywania do 15 dnia następnego miesiąca za dany kwartał, terminowo zostało przekazanych 10 z nich. Informacja za pierwszy kwartał 2024 r. została przekazana w dniu 25 kwietnia 2024 r., tj. 10 dni po terminie. Wersje elektroniczne informacji przekazane zostały w terminie do 15 dnia następnego miesiąca za dany kwartał.

(akta kontroli tom III str. 538-605; tom IV str. 3-21)

Stowarzyszenie zostało obciążone karą umowną zgodnie z § 15 ust. 2 i 4 Umowy w łącznej kwocie 551,54 zł, z tego:

- z tytułu niedostarczenia informacji kwartalnej za okres od 1 stycznia do 31 marca 2024 r. w terminie wskazanym w § 10 ust. 2 Umowy w kwocie 501,40 zł,
- nieprzesłania opisowej informacji dotyczącej minimum trzech przypadków udzielenia pomocy beneficjentom w kwietniu 2024 r. w terminie wskazanym w § 6 ust. 5 Umowy w kwocie 50,14 zł.

Kara została zapłacona w dniu 28 czerwca 2024 r z rachunku bieżącego<sup>36</sup> PORSO. Członkinie Zarządu wyjaśniły, że *informacja w systemie AFS została wysłana 11 kwietnia 2024 r. czyli w terminie, zgodnie z Umową. Podpisana wersja papierowa została wysłana 25 kwietnia 2024 r. z powodu przeoczenia, które było spowodowane również tym, że nieoczekiwanie dostaliśmy finansowanie z innego funduszu i bardzo krótki termin na poprawki w projekcie co zajęło nasz czas i po prostu wysłanie papierowej wersji umknęło uwadze.*

(akta kontroli tom III str. 336-337; 606-608)

Wg przepisu § 10 ust. 1 Umowy, Ośrodek zobowiązany był do dostarczenia drogą elektroniczną Dysponentowi Funduszu na adres e-mail opiekuna projektu pełnego wyciągu bankowego z rachunku właściwego dla uzyskanej dotacji za każdy miesiąc do dnia 10. następnego miesiąca. Wszystkie wyciągi za okres od stycznia 2022 r. do sierpnia 2024 r., w tym przesłany w dniu 11 kwietnia 2023 r. za marzec 2023 r. (10. dzień kwietnia tego roku był dniem wolnym od pracy), zostały terminowo i w formie określonej cytowanym wyżej przepisem przekazane do Dysponenta Funduszu. Wyciągi dotyczyły rachunku bankowego wyodrębnionego do realizacji tego Projektu, wskazanego w treści Umowy. Poza transzami dotacji z Ministerstwa Sprawiedliwości i trzema refundacjami z konta podstawowego nadpłat (błędnie przelanych kwot) na rzecz osób pokrzywdzonych w wysokości odpowiednio: 3,00 zł<sup>37</sup>, 0,19 zł<sup>38</sup>, 35,66 zł<sup>39</sup>. Opisy dokonanych przelewów były sporządzone jasno i zwięźle, nie pozostawiały wątpliwości, co do rodzaju czy przedmiotu transakcji. Nie stwierdzono dokonywania płatności na rzecz jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i

<sup>35</sup> Za okres od 1 stycznia 2022 r. do 30 września 2024 r.

<sup>36</sup> Innego niż związanego z realizacją Umowy.

<sup>37</sup> Refundacja z konta podstawowego nadpłaty/ błędnie przelanej kwoty do FV 557/FVP1/06/2022.

<sup>38</sup> Refundacja części kwoty za omyłkowo przelaną zbyt wysoką kwotę na rzecz osoby pokrzywdzonej, faktura AUC. 021/2022/3955 – grudzień 2022/RJ.

<sup>39</sup> Refundacja części kwoty za omyłkowo przelaną zbyt wysoką kwotę na rzecz osoby pokrzywdzonej, faktura RV008953WE – grudzień 2022 /KSz.

niedziałających w celu osiągnięcia zysku. Personel Projektu, na rzecz którego ponoszono wydatki za realizację zadań merytorycznych był ujęty w Ofercie stanowiącej załącznik do Umowy. Na wyciągach bankowych z konta projektowego nie było opłat bankowych. W każdym wyciągu bankowym za dany miesiąc, zwykle w ostatnim dniu miesiąca dokonywano przelewu kosztów administracyjnych, w wysokości  $\frac{1}{12}$  kwoty dotacji w danym roku, z konta projektowego na konto podstawowe. W 2022 r. przekazano w ten sposób transze po 23 753,73 zł, w 2023 r. – 24 938,85 zł i w 2024 r. po 26 184,97 zł.

(akta kontroli tom I str. IV str. 23-64; 218-361)

**20.** Przepisem § 10 ust. 14 Umowy – do 10. dnia każdego miesiąca – PORSO zobowiązany był do dostarczenia dysponentowi Funduszu drogą elektroniczną na skrzynkę ePUAP Ministerstwa Sprawiedliwości wykazu osób, którym w miesiącu poprzednim udzielono pomocy.

Wszystkie 32 wykazy za okres od stycznia 2022 r. do sierpnia 2024 r. zostały, w ww. formie, terminowo<sup>40</sup> przekazane do Dysponenta Funduszu.

Notą księgową<sup>41</sup> z dnia 23 maja 2023 r. Minister Sprawiedliwości obciążył PORSO kwotą 250,70 zł z powodu, jak wskazano w nocie, nieprzesłania wykazu osób, którym udzielono pomocy za październik 2022 r. w terminie wskazanym w § 10 ust. 14 Umowy.

Członkinie Zarządu wyjaśniły, że „wykaz za październik 2022 r. został wysłany w terminie. Zapomniano w terminie wysłać jedynie hasła (opóźnienie wyniosło 5 dni), dlatego obarczono nas karą”.

(akta kontroli tom III str. 336-337; tom IV str. 64-97; tom V str. 147)

Kara została zapłacona w dniu 14 czerwca 2023 r z rachunku bieżącego PORSO.

Jak wskazano powyżej Stowarzyszenie przedstawiło dokumentację potwierdzającą terminowe wysłanie miesięcznych wykazów osób, którym udzielono pomocy.

(akta kontroli tom IV str. 86; 98-99)

**21.** Ustalenia w tym zakresie przedstawiono w pkt.12 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

**22.** Wg § 10 ust. 3 Umowy wykonawcy zobowiązani byli do dostarczenia dysponentowi Funduszu sprawozdań półrocznych w terminach do 15 lipca i do 15 stycznia po upływie danego półrocza. Dowód przekazania sprawozdań w terminie stanowiła data nadania korespondencji za pośrednictwem operatora pocztowego.

W PORSO nie dysponowano dowodami w postaci pocztowych potwierdzeń (zwrotek) nadania sprawozdań.

Sprawozdania z realizacji Umowy za nw. okresy:

- od 1 stycznia do 30 czerwca 2022 r. do MS nadane zostało 13 lipca 2022 r., wersja elektroniczna w systemie Aplikacja Funduszu Sprawiedliwości (AFS) w dniu 12 lipca 2022 r.,
- od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r. do MS nadane zostało 16 stycznia 2023 r., (15 stycznia – niedziela), wersja elektroniczna w systemie AFS w dniu 15 stycznia 2023 r.

<sup>40</sup> Wprawdzie pięć z nich, tj.: za listopad 2022 r. przekazano 12 grudnia 2022 r., za marzec 2023 r. – w dniu 11 kwietnia 2023 r., za sierpień 2023 r. – w dniu 11 września 2023 r., za listopad 2023 r. – 11 grudnia 2023 r., za lipiec 2024 r. – 12 sierpnia 2024 r., lecz dni poprzedzające ww. daty przekazania, były dniami wolnymi od pracy.

<sup>41</sup> Nr 1/MS/000142/23

- od 1 stycznia do 30 czerwca 2023 r., do MS nadane zostało 14 lipca 2023 r., wersja elektroniczna w systemie AFS w dniu 12 lipca 2023 r.
- od 1 lipca do 31 grudnia 2023 r. do MS zostało nadane 15 stycznia 2024 r., wersja elektroniczna w systemie AFS w dniu 13 stycznia 2024 r.
- od 1 stycznia do 30 czerwca 2024 r. do MS zostało nadane 13 lipca 2024 r., wersja elektroniczna w systemie AFS też w dniu 13 lipca 2023 r.

Sporządzone je zgodnie ze wzorem wg załączników nr 2 i 9 do Umowy.

(akta kontroli tom I str. 542-584; tom IV str. 100-110)

Do sprawozdania za 1. półrocze 2022 r., dyrektor Departamentu FS poprosił o przesłanie skanów 80 wniosków o udzielenie pomocy osobom pokrzywdzonym oraz o przesłanie kserokopii 42 dokumentów finansowo-księgowych. PORSO przekazał skany dokumentacji w dniu 4 sierpnia 2022 r.

Dyrektor Departamentu FS poinformował<sup>42</sup> PORSO, że z uwagi na szereg błędów i nieścisłości sprawozdanie nie może zostać zatwierdzone, wymaga dodatkowych wyjaśnień. Dotyczyły one m.in. odniesienia się m.in. do zrealizowania 12 zadań poniżej założonych progów; niewypracowania procentowego (12,5%) poziomu 10 wskaźników rezultatu i 12 wskaźników produktu adekwatnego do okresu realizacji Projektu, bądź osiągnięcia wskaźników trzech rezultatów i trzech produktów na poziomie znacznie powyżej 12,5%; wyjaśnienia czy w przypadku udzielania pomocy Ukraińcom weryfikowano datę wjazdu do Polski.

W dniu 21 października 2022 r. PORSO przekazał poprawioną wersję sprawozdania, które zostało zaakceptowane 24 listopada 2022 r., zweryfikowana kwota wydatków wyniosła 410 939,39 zł.

(akta kontroli tom II str. 119-151)

Do sprawozdania za 2. półrocze 2022 r., Stowarzyszenie zostało zobowiązane do przesłania<sup>43</sup> skanów 58 wniosków o udzielenie pomocy osobom pokrzywdzonym oraz kserokopii 50 dokumentów finansowo-księgowych.

Dyrektor Departamentu FS informował<sup>44</sup> PORSO, że ww. sprawozdanie zawiera błędy, i prosił o wyjaśnienia. Stosowne wyjaśnienia zostały przekazane<sup>45</sup> przez PORSO i 30 czerwca 2023 r. Dysponent Funduszu zaakceptował sprawozdanie, kwota zweryfikowanych wydatków wyniosła 752 327,41 zł.

(akta kontroli tom II str. 292-314)

Do sprawozdania za 1. półrocze 2023 r. dyrektor Departamentu FS poprosił o przesłanie skanów 57 wniosków o udzielenie pomocy osobom pokrzywdzonym oraz o przesłanie kserokopii 45 dokumentów finansowo-księgowych. PORSO przekazał skany dokumentacji w dniu 22 sierpnia 2023 r.

Dyrektor Departamentu FS poinformował<sup>46</sup> PORSO, że sprawozdanie zawiera błędy i nie może być zatwierdzone, wymaga korekty, uzupełnień i wyjaśnień dotyczących m.in.: zrealizowania czterech zadań nr 1, 4, 7 i 11 poniżej 50 %; nierealizowania w analizowanym półroczu zadań nr 2, 3, 10, 12, 13 i 20; zrealizowania zadań nr 8 i 16 znacznie powyżej 50%. Wyjaśnienia do uwag zawartych w ww. piśmie Ośrodek przekazał z 27 września 2023 r.

<sup>42</sup> Pismem z dnia 27 września 2022 r.

<sup>43</sup> Pismem z dnia 27 stycznia 2023 r.

<sup>44</sup> Pismem z dnia 22 maja 2023 r.

<sup>45</sup> Pismem z dnia 7 czerwca 2023 r.

<sup>46</sup> Pismem z dnia 7 września 2023 r.

Sprawozdanie za 1. półrocze 2023 r. Departament FS zaakceptował 17 października 2023 r., zweryfikowana kwota wydatków wyniosła 445 217,56 zł<sup>47</sup>.

(akta kontroli tom II str. 430-447)

Do sprawozdania za 2. półrocze 2023 r., Dysponent prosił o przesłanie skanów 54 wniosków o udzielenie pomocy osobom pokrzywdzonym oraz o przesłanie kserokopii 50 dokumentów finansowo-księgowych. PORSO przekazał skany dokumentacji w dniu 22 lutego 2024 r.

Dysponent poinformował PORSO, że sprawozdanie zawiera błędy i nie może być zatwierdzone, wymaga korekt i uzupełnień dotyczących m.in.: zrealizowania zadania nr 13 na poziomie 98% a nie 100%; nierealizowania w 2023 zadań nr 2 i 3; wyjaśnienia jakim przestępstwem zostały pokrzywdzone trzy osoby; wyjaśnienia dlaczego trzy polecenia przelewów zrealizowane w 2. półroczu dotyczą dokumentów wystawionych w poprzednim półroczu, tj. nie obejmują obecnego okresu sprawozdawczego; uzupełnienia nazw zakupionych urządzeń i wyposażenia w dziewięciu pozycjach; uzupełnienia w 13 wnioskach danych dotyczących m.in. wieku, miejscu popełnienia lub rodzaju przestępstwa.

Wyjaśnienia do uwag zawartych w ww. piśmie Ośrodek przekazał z 26 czerwca 2024 r. Sprawozdanie za 2. półrocze 2023 r. Departament FS zaakceptował 7 października 2024 r., zweryfikowana kwota wydatków w ramach sprawozdania wyniosła 776 212,57 zł<sup>48</sup>

(akta kontroli tom II str. 588-610)

Dysponent poinformował<sup>49</sup> PORSO, że sprawozdanie za 1. półrocze 2024 r. zawiera błędy i nie może być zatwierdzone, wymaga korekt i uzupełnień dotyczących m.in.: wyjaśnienia realizacji 12 zadań poniżej poziomu 50% oraz planowanych przedsięwzięć w celu ich pełnej realizacji, przyczyn nierealizowania 6 zadań w tym półroczu, w wykazie osób, którym udzielono pomocy rozbieżności dwóch kwot (łącznie 142,54 zł), uzupełnienie i dokonanie korekt w siedmiu wnioskach o udzielenie pomocy, potwierdzenie kwalifikacji jednej z osób udzielającej pomocy prawnej. Odpowiedź na powyższe pytania została udzielona 8 listopada 2024 r.

akta kontroli str. tom V str. 134-142)

Analiza wyciągów bankowych za maj i czerwiec 2022 r., październik i listopad 2023 r. oraz luty i marzec 2024 r. i porównanie z danymi ze sprawozdań odpowiednio za 1. półrocze 2022 r., 2. półrocze 2023 r. i 1. półrocze 2023 r. wykazała, że wydatki poniesione w ramach poszczególnych zadań były zgodne ze złożoną ofertą, kwoty i daty zapłaty wskazane na wyciągach bankowych były tożsame z kwotami i datami wskazanymi w zestawieniu dokumentów potwierdzających poniesione wydatki objęte sprawozdaniem, numery dokumentów finansowo-księgowych na wyciągach bankowych były tożsame z numerami wskazanymi w zestawieniu. Każdy z dokumentów finansowo-księgowych został wystawiony w tym samym roku w którym nastąpiła zapłata. Daty zapłaty dokumentów finansowo-księgowych nie były wcześniejsze od dat ich wystawienia, jednak wielokrotnie nie dotyczyły bieżącego okresu rozliczeniowego<sup>50</sup>. Wysokość kwot ujętych w wyciągach bankowych i daty ich

<sup>47</sup> Kwota nie obejmowała kosztów administracyjnych, które zostaną rozliczone w ujęciu rocznym.

<sup>48</sup> W 2023 r. przyznano PORSO dotację w wysokości 1 221 430,13 zł - cała dotacja została uznana za rozliczoną.

<sup>49</sup> Pismem z dnia 17 października 2024 r.

<sup>50</sup> W 1. półroczu 2022 r. wszystkie dokumenty finansowo-księgowe, za które dokonano płatności w tym okresie wystawione zostały w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2022 r. Z kolei 2. półroczu 2022 r. dokonano zapłaty za 51 faktur czy rachunków wystawionych jeszcze w 1. półroczu 2022 r. W 1. półroczu 2023 r. wszystkie dokumenty finansowo-księgowe, za które dokonano płatności w tym okresie wystawione były w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2023 r. W 2. półroczu 2023 r. dokonano zapłaty za 11 faktur wystawionych jeszcze w 1.

zapłaty na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i urzędów skarbowych pokrywały się z danymi wskazanymi w pkt. 3.8 sprawozdania<sup>51</sup>. Dane i informacje zawarte w kolumnie *Nazwa towaru lub usługi* nie pozostawiały wątpliwości co do rodzaju usługi lub udzielonego świadczenia czy zakupionego sprzętu bądź wyposażenia. W kolumnie tej każdorazowo wskazywano z imienia i nazwiska beneficjentów, których objęto pomocą jak i osoby, również ze wskazaniem imion i nazwisk, udzielające pomocy.

W kwestii zapłaty w 2. półroczu za faktury wystawione np. w 1. półroczu Zarząd PORSO wyjaśnił, że „pomoc zostaje udzielana w konkretnym dniu, kiedy klient zgłasza się po poradę np. zostaje przydzielone 500 zł na leki. Klient wielokrotnie postępuje tak, że gromadzi faktury za leki na przyznaną kwotę pomocy. Trudno sobie wyobrazić, że jednorazowo płaci tak wysoką cenę. Dlatego faktury posiadają różne daty i mogą zostać dostarczone po zgromadzeniu przyznanej kwoty. Pomoc zatem zostaje przyznana np. w pierwszym półroczu w maju 2024 r, ale zgromadzona suma faktur zostaje dostarczona dopiero końcem lipca tego roku. Dlatego płacimy ją w kolejnym półroczu. Trudno też wymagać aby klient Ośrodka przyjeżdżał z każdą fakturą oddzielnie. Osoby zazwyczaj skoro potrzebują takiej czy innej pomocy materialnej są słabo uposażone, a my nie narażamy ich na kolejne koszty dojazdu i ”całą wyprawę do punktów pomocy”.

Podobny mechanizm jest zauważalny przy płaceniu innego typu faktur np. za media, czynsze gdzie wymagane terminy zapłaty na fakturze są późniejsze niż terminy wystawienia i przechodzą poza nasze półroczne terminy rozliczeniowe. Bardzo często także klienci przynoszą faktury przeterminowane ze względu na brak środków na ich opłacenie, nie mieścimy się wtedy z jej opłaceniem w konkretnym półroczu. Ponadto Fundusz Sprawiedliwości nigdy nie kwestionował takiego sposobu zapłaty.

(akta kontroli tom II str. 57-93; 512-549 ; tom III str. 81-127; tom IV str. 477-490)

**23.** W dniu 6 grudnia 2022 r. PORSO zawarł umowę, której przedmiotem było przeprowadzenie corocznych ewaluacji i sporządzenie raportów z ewaluacji Projektu. Jej celem była analiza i ocena rzeczywistych efektów Projektu poprzez wykazanie czy realizowane zadanie odpowiada na zdiagnozowane potrzeby i czy osiągnięto zaplanowane cele, rezultaty i produkty. Wykonawca zobowiązany był do: weryfikacji stopnia realizacji założonych celów i rezultatów; weryfikacji 10% losowej próby: a) dokumentów finansowo-księgowych, b) wniosków osób pokrzywdzonych przestępstwem, osób najbliższych i świadków; przeprowadzenia wywiadów z wybranymi prawnikami, psychologami oraz minimum połową osób pierwszego kontaktu; weryfikacji minimum połowy lokali zgłoszonych w ramach Projektu, w których udzielana jest pomoc oraz zidentyfikowania słabych i mocnych stron zadania. Raporty za 2022 r. i 2023 r. zostały sporządzone w terminach określonych w umowie. W rekomendacjach z realizacji Projektu w 2022 r. i w 2023 r. zapisano m.in., że analiza dokumentacji i przeprowadzone wywiady wskazują na prawidłową i rzetelną realizację zadań. Projekt cechuje duża skuteczność uzyskana dzięki komplementarności pomocy – objęciu pomocą sfery prawnej, psychologicznej

---

półroczu 2023 r., z tego: jednej z 31 stycznia 2023 r., dwóch z 14 i 23 marca 2023 r., dwóch z 18 i 22 maja 2023 r., jednej z 20, dwóch z 23, jednej z 26 i dwóch z 28 czerwca 2023 r. Badaniem objęto sprawozdania za 1. i 2. półrocze 2022 r. oraz 1. i 2. półrocze 2023 r.

<sup>51</sup> Badaniem objęto zapisy w wyciągach bankowych za maj i czerwiec 2022 r. i w sprawozdaniu za 1. półrocze 2022 r., za październik i listopad 2023 r. i w sprawozdaniu za 2. półrocze 2023 r., oraz za luty i marzec 2024 r. i w sprawozdaniu za 1. półrocze 2024 r.

i rzeczowej. Wskazano również, że wieloletnie udzielanie pomocy przez PORSO funkcjonuje w świadomości lokalnego społeczeństwa, został stworzony przez grupę zaangażowanych w darmową pomoc prawników, cechuje go wysoki poziom wiedzy prawnej, a psychologowie uzupełniają i rozszerzają zakres umiejętności Stowarzyszenia. W trakcie ewaluacji potwierdzono m.in.: prawidłowy dobór i kwalifikacje kadry PORSO; udzielanie pomocy przez prawników wyłącznie w punktach pomocy; prawidłowe diagnozowanie udzielanej pomocy i prowadzenie dokumentacji finansowej; potwierdzono, że realizowane zadanie odpowiada na zdiagnozowane potrzeby. Na etapie ewaluacji uzupełniono niewielkie braki we wnioskach, zdiagnozowano też, że wykonanie założonych dwóch rezultatów w postaci *pomocy tłumacza języka migowego* oraz *dofinansowanie opieki w żłobkach* może być zagrożone. We wnioskach z ewaluacji przeprowadzonej w 2023 r. zapisano m.in., że średnia realizacja zaplanowanych celów, rezultatów i produktów ciągu 22 z 48 miesięcy realizacji Projektu znacznie przekracza 50%, a liczba osób objętych pomocą zaplanowana na cztery lata zostanie zrealizowana w okresie dwóch lat, co zdaniem autorów ewaluacji świadczy o bardzo dobrym docieraniu do pokrzywdzonych z informacją o możliwości udzielenia pomocy. Stwierdzono wysoką realizację rezultatu odnoszącego się do liczby osób pokrzywdzonych przestępstwem objętych pomocą przez osoby pierwszego kontaktu, bez którego to rezultatu wykonanie pozostałych byłoby zagrożone.

Rekomendowano:

- zwiększenie współpracy z PCPR,
- wystąpienie do Funduszu Sprawiedliwości z propozycją rozszerzenia zasad korzystania:
  - z pomocy tłumacza i tłumacza języka migowego poprzez przedstawienie ograniczeń w realizacji tego zadania (pomoc tłumacza języka migowego nie jest możliwa przy kontakcie z osobą pierwszego kontaktu),
  - z dofinansowania dzieci przebywających w żłobkach, z uwagi iż dopłaty do żłobków dotyczą wyłącznie żłobków prowadzonych przez jednostki samorządowe (w rekomendacji z 2022 r.),
- utrzymanie składu i zaangażowania członków zespołu,
- rozważenie wprowadzenia superwizji dla osób pierwszego kontaktu.

(akta kontroli tom IV str.111-194)

Członkinie Zarządu na pytanie, jak zostały zrealizowane rekomendacje zawarte w raportach z ewaluacji za 2022 i 2023 r. wyjaśniły, że „PORSO współpracuje z PCPR-ami. Punkty Lokalne dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem w Łąncucie, Strzyżowie i Ropczycach ulokowane są w ich głównych budynkach. Na bieżąco kontaktujemy się z pracownikami pcp-ów, którzy poszkodowanych wysyłają w celu uzyskania poradnictwa w naszych ośrodkach. W siedzibach wszystkich pcp-ów na terenie powiatów naszego działania wykładane są ulotki naszego Ośrodka. PORSO jest również członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania Przemocy powołanego w Rzeszowie, w skład którego wchodzi MOPS, Policja, Prokuratura, kuratorzy, jednostki medyczne. Regularnie uczestniczymy w spotkaniach i szkoleniach przez naszego wydelegowanego przedstawiciela.

W sprawozdaniach i rozmowach z opiekunami projektu oraz ostatnio na spotkaniach zorganizowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości podnosimy kwestię braku usług związanych z potrzebą uruchamiania tłumacza migowego, a jeśliby taka zaistniała to jest potrzeba rozszerzenia tej pomocy począwszy od osoby pierwszego kontaktu, a nie dopiero na etapie doradcy.

Podobnie, jak wyżej w sprawozdaniach i rozmowach z opiekunami projektu oraz ostatnio na spotkaniach zorganizowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości podnosimy kwestię dopłat do żłobków. Prosimy aby rozważono możliwość dopłat do tych ośrodków również prowadzonych przez osoby prywatne, a nie tylko podmioty samorządowe.

W kwestii superwizji Prezes wyjaśniła, że „osoby pierwszego kontaktu są w stałym kontakcie, przekazują sobie uwagi, a każdy nie do końca jasny przypadek jest wspólnie konsultowany. Na bieżąco zarząd stowarzyszenia i kierownik projektu, kontrolują pracę osób pierwszego kontaktu. Przyjmują uwagi i propozycje ulepszenia pracy i starają się wdrożyć sensowne uwagi w życie”.

(akta kontroli tom III str. 419)

**24.** Pismem z dnia 15 lutego 2023 r. Minister Sprawiedliwości poinformował PORSO o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie kontroli prawidłowości wydatkowania środków dotacji otrzymanej w 2022 r. Jego celem było określenie kwoty przypadającej do zwrotu i terminu od którego nalicza się odsetki.

Decyzją z dnia 14 lipca 2023 r. postępowanie zostało umorzone, w uzasadnieniu zapisano m.in., że PORSO złożył niezbędne wyjaśnienia i dokumenty, na podstawie których możliwe było zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym. Dotacja w kwocie 1 163 266,80 zł uznana została przez MS za rozliczoną.

Pismem z dnia 19 lutego 2024 r. Minister Sprawiedliwości poinformował PORSO o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie kontroli prawidłowości wydatkowania dotacji otrzymanej na 2023 r., którego celem, tak jak w roku poprzednim, było określenie kwoty przypadającej do zwrotu i terminu od którego nalicza się odsetki.

(akta kontroli tom IV str.196-204 )

Członkinie Zarządu wyjaśniły, że „w związku z zawiadomieniem o wszczęciu postępowania Dysponent Funduszu nie wzywał nas do przedłożenia dodatkowej dokumentacji potwierdzającej realizację zadania. Weryfikacja prawidłowości odbywa się na podstawie dokumentacji merytorycznej i finansowej przekazanej Dysponentowi na wezwanie przy ocenie sprawozdań półrocznych. Po pozytywnej ocenie prawidłowości wydatkowania dotacji Dysponent umarza postępowanie”.

(akta kontroli tom III str. 419-420)

W toku postępowania dwukrotnie wyznaczono nowe terminy załatwienia spraw, pierwszy do 19 sierpnia 2024 r., drugi do 19 października 2024 r. Zawiadomienie o zakończeniu postępowania Ośrodek otrzymał 9 października 2024 r., wskazano w nim m.in., że po upływie siedmiu dni od doręczenia pisma, w którym Ośrodek miał prawo do wypowiedzenia się co do zgromadzonego materiału dowodowego, w oparciu o zebraną dokumentację zostanie podjęta decyzja. Decyzją<sup>52</sup> z dnia 3 listopada 2024 r. Dysponent umorzył postępowania administracyjne. W uzasadnieniu stwierdził m.in., że przyznana w 2023 r. kwota dotacji w wysokości 1 221 430,13 zł w całości została uznana za rozliczoną.

(akta kontroli tom IV str. 205-212)

---

<sup>52</sup> Data wpływu: 8 listopada 2024 r.



1. Badanie próby 82 wniosków o udzielenie pomocy wykazało, że w trzech przypadkach Stowarzyszenie udzieliło wsparcia obywatelom Ukrainy na łączną kwotę 4 875 zł, pomimo że w złożonych przez nich wnioskach<sup>53</sup> nie udokumentowano, że wnioskodawcy faktycznie zostali bezpośrednio pokrzywdzeni w wyniku działań wojennych. We wnioskach wskazywano wyłącznie podstawę prawną pokrzywdzenia, tj. art. 117 KK w zw. z art. 8 i 8 bis Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego oraz każdorazowo, niezależnie od daty przybycia obywatela Ukrainy do Polski – datę przestępstwa – 24 lutego 2022 r. Brak było m.in. informacji, gdzie osoby te zamieszkiwały przed przybyciem do Polski oraz czy teren ich pobytu był faktycznie dotknięty działaniami wojennymi. Żaden z trzech wniosków, analizowanych w ramach próby, nie zawierał opisu, czy też dowodu bezpośredniego wpływu przestępczych działań wojennych na sytuację wnioskodawców. Było to niezgodne z Umową, a w szczególności jej postanowieniami zawartymi w § 1 ust. 1 i 2, § 3 ust. 1, § 8 ust. 1 i 2 oraz zawartymi w treści oferty.

Udzielając tej pomocy, PORSO kierowało się wytycznymi Dysponenta Funduszu oraz względami humanitarnymi uznając, że pokrzywdzenie wynikało z konieczności opuszczenia własnego kraju w związku z działaniami wojennymi i szukania ratunku w obcym państwie, w obawie o swoje życie bądź zdrowie. W zaistniałej wówczas sytuacji PORSO zastosowało szerokie rozumienia pojęcia „osoby pokrzywdzonej przestępstwem” oraz wyjątkowe, uproszczone podejście do dokumentowania podstaw udzielania pomocy.

Dostrzegając znaczenie ww. argumentów NIK zauważa jednak, że projekt realizowany przez PORSO ze środków Funduszu Sprawiedliwości skierowany był do osób pokrzywdzonych przestępstwem i świadków tych przestępstw oraz osób im najbliższych. Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Sprawiedliwości „osoby przybywające z Ukrainy do Polski - przynajmniej potencjalnie - należą do kategorii osób dotkniętych takimi przestępstwami”. Pomoc mogła być więc udzielana jedynie w sytuacjach, gdy przestępstwo rzeczywiście i bezpośrednio dotyczyło ofiary, świadka lub najbliższych im osób.

Sam fakt działań wojennych na Ukrainie nie powinien więc przesądzać o automatycznym kwalifikowaniu każdego obywatela tego kraju, jako uprawnionego do uzyskania pomocy ze środków Funduszu celowego ukierunkowanego na pomoc pokrzywdzonym przestępstwem. Wobec obywateli Ukrainy, po zweryfikowaniu daty ich przybycia do Polski powinny zatem zostać podjęte dokładnie te same działania, co wobec obywateli Polski. Powinny one spowodować, że zostanie wykazane bezpośrednie pokrzywdzenie przestępstwem, przy pomocy dostępnych metod i środków.

Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do wniosku, że krąg osób uprawnionych do pomocy ze środków Funduszu byłby w praktyce nieograniczony. Należy przy tym również zauważyć, że z powodu konieczności ucieczki przed wojną obywatele Ukrainy mieli możliwość otrzymania pomocy z innych źródeł, natomiast PORSO realizowało zadania Funduszu celowego o ściśle określonym charakterze. Jednocześnie NIK zauważa, że działania PORSO były realizowane w dynamicznej

<sup>53</sup> Wnioski nr 278/2022 z 14.04.2022 r., 426/2022 i 427/2022 z 25.08.2022 r.

sytuacji zdarzeń związanych z masowym napływem do Polski obywateli Ukrainy po wybuchu wojny w lutym 2022 r., w tym w szczególności konieczności udzielenia pomocy dużej liczbie osób w stosunkowo krótkim czasie. Nie może to jednak usprawiedliwiać wydatkowania środków niezgodnie z Umową.

(akta kontroli tom I str. 172-188; tom III str. 338-402; 439-442; tom IV str. 499; tom V str. 55-133; 153-155)

2. Niedokonanie przez PORSO zwrotu dotacji niewykorzystanej za lata 2022 i 2023 w części, w jakiej otrzymane środki nie zostały wydatkowane na koszty administracyjne związane z realizacją przedmiotu Umowy, tj. odpowiednio 37 744, 86 i 45 095,37 zł - łącznie 82 840,23 zł. Obowiązek zwrotu niewykorzystanej kwoty dotacji wynika z postanowień § 11 w związku z § 3 ust. 9 Umowy.

(akta kontroli tom I str. 542-557; tom III str. 281-282; 422-434; 500-505; tom IV str. 491-494; 516)

3. Nieterminowe przekazanie wersji papierowej informacji za I kwartał 2024 r.

(akta kontroli tom III str. 336-337; 538-608; tom IV str. 3-21)

4. Wykazanie w sprawozdaniu za 1.półrocze 2024 r. zawyżonej wartości wskaźnika: „liczba osób pokrzywdzonych przestępstwem, którym podmiot planuje udzielić wsparcia, w wyniku którego zastosowana pomoc zminimalizuje skutki pokrzywdzenia przestępstwem”.

(akta kontroli tom I str. 212; tom III str. 3-144; tom IV str. 500-515)

## **IV. Wnioski**

### **Wnioski**

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Złożenie do Dysponenta Funduszu korekty sprawozdań zawierających prawidłową kwotę wydatków kwalifikowanych, tj. w szczególności kwotę pomniejszoną o świadczenia udzielone na podstawie trzech wniosków o pomoc<sup>54</sup> złożonych przez obywateli Ukrainy.
2. Dokonanie zwrotu dotacji w kwocie 4 875 zł, z tytułu udzielenia – niezgodnie z postanowieniami Umowy – świadczeń uchodźcom z Ukrainy.
3. Złożenie do Dysponenta Funduszy korekt sprawozdań za 2022 i 2023 r., zawierających kwoty pomniejszone o stwierdzone w kontroli wydatki niekwalifikowalne w kwotach 37 744,86 i 45 095,37 zł, dotyczących kosztów administracyjnych.
4. Dokonanie zwrotu niewykorzystanej kwoty dotacji w łącznej kwocie 82 840,23 zł, stosownie do treści § 11 Umowy.
5. Skorygowanie sprawozdania za 1. półrocze 2024 r. w zakresie zawyżonego wskaźnika.

## **V. Pozostałe informacje i pouczenia**

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

<sup>54</sup> Wnioski nr 278/2022 z 14.04.2022 r., 426/2022 i 427/2022 z 25.08.2022 r.

Prawo zgłoszenia  
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek  
poinformowania  
NIK o sposobie  
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia 30 grudnia 2024 r.

Kontrolerzy  
Robert Szwagiel  
doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli  
Delegatura w Rzeszowie  
p.o. Wicedyrektor  
Witold Pałasz

/-/

Andrzej Trojanowski  
doradca prawny

/-/

/-/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

*p.o. Wicedyrektor  
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli  
w Rzeszowie  
/-/  
Witold Pałasz*